

विश्वव्यापी आवधिक समिक्षा मार्फत प्राप्त सिफारिस कार्यान्वयन कार्ययोजना

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरु	योजना गरिएका कृयाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
१. शिक्षा									
2011: 106.52, 108.33, 108.34 2015: 122.96, 122.97, 122.100, 122.101, 122.108 Norway, Cuba, Turkey, Slovakia, Maldives, Qatar, Sri Lanka, Israel, Afghanist an	प्राथमिक शिक्षा निःशुल्क तथा अनिवार्य बनाउने	शिक्षा सम्बन्धी कानून तर्जुमा गर्ने बालिका, पीछडिएका तथा कमजोर वर्ग प्रति विशेष ध्यान दिने	बालबालिका तथा सिमान्तकृत वर्गको आधारभूत शिक्षामा पहुँच सुनिश्चित गर्ने थप लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	शिक्षा मन्त्रालय	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय, संघिय मामिला स्थानीय विकास	नेपालको संविधानले प्रदान गरेको शिक्षा सम्बन्धी हक कार्यान्वयन गर्न शिक्षा ऐन, २०२८ मा ८औं संसोधन गरिएको		लक्षित कार्यक्रमहरुको संख्या	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरु	योजना गरिएका कृयाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		सही, कुशल तथा समावेशी शिक्षा नीति बनाई लागू गर्ने	राष्ट्रिय शिक्षा नीतिको पूनरावलोकन गर्ने	शिक्षा मन्त्रालय	मन्त्रालय			पूनरावलोकन प्रतिवेदन	प्रगति प्रतिवेदनहरु
2011: 106.53, 106.54, 108.36 2015: 122.98, 122.102, 122.103, 122.104, 122.105, 122.106 Finland, Thailand, Namibia, Indonesia, Singapore, Venezuela	गुणस्तरिय शिक्षामा समान पहुँच सुनिश्चित गर्ने	बालिका, दलित, आदिवासी/जनजाती, अल्पसंख्यक, तथा विस्थापित बालबालिका प्रति विशेष ध्यान दिने अभिभावकहरु मार्फत शिक्षाको पहुँच सुनिश्चित सम्बन्धी कार्य गर्ने शिक्षामा लगानी बृद्धि गर्ने विद्यालय भर्ना दरमा बृद्धि गर्ने	सबैको शिक्षामा समान पहुँच बढाउने थप कार्यक्रम बनाई लागू गर्ने अभिभावकहरुको चेतना अभिवृद्धि सम्बन्धी अभियान सञ्चालन गर्ने शिक्षासम्बन्धी बजेट तथा कार्यक्रममा बृद्धि गर्ने विद्यालय भर्ना अभियान सञ्चालन गर्ने	शिक्षा मन्त्रालय शिक्षा मन्त्रालय शिक्षा मन्त्रालय		राष्ट्रिय योजना आयोग, अर्थ मन्त्रालय		विद्यालय भर्ना दरमा आएको बृद्धि, विद्यालय छोड्ने दरमा आएको कमी, प्रवेशिका परिक्षा उत्तिर्ण दरमा आएको बृद्धिको खण्डित तथ्यांक शिक्षासम्बन्धी बजेट तथा कार्यक्रममा भएको बृद्धि छात्रवृत्ति संख्या तथा परिमाणमा आएको बृद्धि	प्रगति प्रतिवेदनहरु
2011: 108.35	शैक्षिक चक्र सम्पन्न गरी	दलित, बालिका तथा अल्पसंख्यक	दलित, बालिका तथा अल्पसंख्यक	शिक्षा मन्त्रालय				प्रवेशिका उत्तिर्ण दरमा आएको	प्रगति प्रतिवेदनहरु

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरु	योजना गरिएका कृयाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
Finland	रोजगारी सुनिश्चित गर्न सहयोग गर्ने	आदिवासी/जनजाती का लागि शैक्षिक चक्र सम्पन्न गरी रोजगारी सुनिश्चित गर्न सहयोग गर्ने	आदिवासी/जनजाती का लागि थप छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षासम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	शिक्षा मन्त्रालय				वृद्धि (विभिन्न समुदाय तथा वर्गको खण्डित तथ्यांक) प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षामा भर्ना दरमा आएको वृद्धि	
2015: 122.20, 122.99 UAE, Lao PDR	सबैका लागि शिक्षा सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्ने	सबैका लागि शिक्षा सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्ने	सबैका लागि शिक्षा सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजनाको कार्यान्वयनको लागि आवश्यक श्रोत साधनको व्यवस्था गर्ने	शिक्षा मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय			श्रोत साधनमा भएको वृद्धि अनुपात	सबैका लागि शिक्षा सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना अनुगमन प्रतिवेदन
2015: 122.107 Norway	हालको शिक्षा नीति संशोधन गर्ने	हालको शिक्षा नीति संशोधन गरी समावेशी शिक्षा सुनिश्चित गर्ने	हालको राष्ट्रिय शिक्षा नीति पूनरावलोकन गर्ने	शिक्षा मन्त्रालय				पूनरावलोकन प्रतिवेदन तथा संशोधित शिक्षा नीति	पूनरावलोकन प्रतिवेदन तथा संशोधित शिक्षा नीति
2015: 122.107, 122.110 Norway,	शिक्षामा अपांगता भएका व्यक्तिहरुको सहभागिता	ठोस उपायहरु अवलम्बन गर्दै शिक्षामा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको सहभागिता वृद्धि गर्ने	विद्यालयका संरचना अपाङ्गमैत्री बनाउने शिक्षक तालिम सञ्चालन गर्ने	शिक्षा मन्त्रालय शिक्षा मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय अर्थ मन्त्रालय			अपाङ्गमैत्री संरचना भएका विद्यालय संख्या तालिम प्राप्त	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरु	योजना गरिएका कृयाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
Spain	बृद्धि गर्ने	शिक्षा सम्बन्धी नीति तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई सहभागी गराउने	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई थप छात्रवृत्ति प्रदान गर्ने अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई निर्णय प्रकृत्यामा सहभागी गराउने	शिक्षा मन्त्रालय शिक्षा मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको हकहीत सम्बन्धी संस्थाहरु			शिक्षक संख्या वितरण गरिएको छात्रवृत्ति संख्या तथा धनराशी निर्णायक तहमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको बृद्धि प्रतिशत	निर्णायक तहमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको सहभागिता प्रतिशत
२. स्वास्थ्य, पोषण तथा जनसंख्या									
2015: 122.106 2011: 106.52 2015: 122.90, 122.92 Venezuela, Cuba, Singapore, Thailand	स्वास्थ्य सेवामा पहुँच बृद्धि गर्ने	स्वास्थ्य सेवामा पहुँच बृद्धि गर्न सामाजिक नीति तर्जुमा गर्ने गुणस्तरिय तथा सर्वसूलभ स्वास्थ्य सेवाको सुनिश्चितता गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने	नयाँ स्वास्थ्य नीति कार्यान्वयन गरी स्वास्थ्य सेवामा पहुँच बृद्धि गर्न कार्यक्रम तथा कृयाकलापहरु सत्तचालन गर्ने गुणस्तरिय तथा सर्वसूलभ स्वास्थ्य सेवाका कार्यक्रमलाई लक्षित वर्गामा थप विस्तार गर्ने	स्वास्थ्य मन्त्रालय स्वास्थ्य मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय अर्थ मन्त्रालय			कार्यक्रम तथा बजेटमा आएको बृद्धि स्वास्थ्य सम्बन्धी सूचकहरुमा भएको प्रगति सार्वजनिक स्वास्थ्य सेवा केन्द्र मार्फत सेवाग्राहीको संख्या	बजेट तथा कार्यक्रम प्रगति प्रतिवेदन
2015:	खोपमा सबैको	खोपमा सबैको पहुँच	खोप सेवामा सबैको	स्वास्थ्य		खोप		खोपको पाएका	प्रगति

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
122.91 Maldives	पहुँच सुनिश्चित गर्ने	सूनिश्चित गर्न आवश्यक व्यवस्था गर्ने	पहुँच सुनिश्चित गर्न आवश्यक कार्यक्रम बनाई लागू गर्ने राष्ट्रिय स्तरमा खोप अभियानलाई निरन्तरता दिने	मन्त्रालय स्वास्थ्य मन्त्रालय		सम्बन्धी विधेयक संसदमा पेश भएको		व्यक्तिहरूको तथ्यांक सञ्चालन गरिएका अभियान संख्या तथा लाभ लिने व्यक्तिको संख्यामा आएको वृद्धि	प्रतिवेदनहरू
2015: 122.93, 122.94 Sri Lanka, Israel	शिशू, बाल तथा मातृमृत्युदर घटाउने	शिशू, बाल तथा मातृमृत्युदर घटाउन तथा औसत आयु बढाउन गरिएका पहलहरू वृद्धि गर्ने	बाल तथा मातृ स्वास्थ्य कार्यक्रमलाई गुणस्तरिय बनाउने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	स्वास्थ्य मन्त्रालय				मृत्युदरमा आएको कमी	प्रगति प्रतिवेदनहरू
2015: 122.95 New Zealand	यौनिक तथा प्रजनन् स्वास्थ्य सेवामा सबैको पहुँच सुनिश्चित गर्ने	यौनिक तथा प्रजनन् स्वास्थ्य सेवामा समान पहुँच सुनिश्चित गर्न आवश्यक कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने	यौनिक तथा प्रजनन् स्वास्थ्य सेवामा समान पहुँच र विशेषतः महिला तथा बालिकाको पहुँच सुनिश्चित गर्न सेवा केन्द्रहरूको वृद्धि गर्ने	स्वास्थ्य मन्त्रालय				सेवा केन्द्रहरूको वृद्धि संख्या सेवाग्राहीको वृद्धि संख्या यौनिक तथा प्रजनन् स्वास्थ्यसम्बन्धी समस्या तथा मृत्युका घटनामा	प्रगति प्रतिवेदनहरू

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
								आएको कमी	
३. श्रम तथा रोजगारी									
2015: 122.78, 122.81 2011: 106.40, 108.32 USA, Poland, South Africa	श्रम शोषण अन्त्य गर्ने	देश भित्र तथा विदेशमा हुनसक्ने श्रम शोषण अन्त्य गर्न श्रम नियमावलीमा आवश्यक संसोधन गर्ने तथा कार्यस्थलको अनुगमन गर्ने नयाँ श्रम नियमावलीले आइ.एल्.ओ. सन्धी १११ बमोजिम रोजगारी तथा भर्ति प्रकृत्यामा हुन सक्ने विभेदको अन्त्य गर्ने सुनिश्चित गर्ने महिला तथा पुरुष श्रमिक बीच समान पारिश्रमिक सुनिश्चित गर्ने	देश भित्र तथा विदेशमा हुनसक्ने श्रम शोषण अन्त्य गर्न श्रम नियमावलीमा आवश्यक संसोधन गर्ने तथा कार्यस्थलको अनुगमन गर्ने आइ.एल्.ओ. सन्धी १११ कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्ययोजना बनाउने महिला तथा पुरुष श्रमिक बीच समान पारिश्रमिक सुनिश्चित गर्न आवश्यक अनुगमन गर्ने	श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय	श्रम सम्बन्धी विधेयक संसदमा पेश भएको श्रम तथा रोजगार नीति, २०६२, रोजगार नीति, २०७१ विद्यमान रहेको		अनुगमन गरिएको संख्या कारवाही गरिएका रोजगारदाता / व्यवशायीको संख्या आइ.एल्.ओ. सन्धी १११ कार्यान्वयन सम्बन्धी नयाँ कार्ययोजना श्रम बजारमा थप भएका महिला कामदार संख्या अनुगमन गरिएको	अनुगमन प्रतिवेदन प्रगति प्रतिवेदनहरू

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		श्रम बजारमा महिलाहरूको समान अवसर सुनिश्चित गर्ने	श्रम बजारमा महिलाहरूको समान अवसर सुनिश्चित गर्न आवश्यक अनुगमन गर्ने	श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय				कम्पनी तथा संस्थाको संख्या महिला श्रमिक बृद्धि प्रतिशत	
2015: 122.80 South Africa	हरेक क्षेत्रमा न्यूनतम ज्याला सुनिश्चित गर्ने	हरेक क्षेत्रमा न्यूनतम ज्याला कायम गर्ने कानून कार्यान्वयन भएको सुनिश्चित गर्ने	न्यूनतम ज्याला कायम गर्ने कानून कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने	श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय		चियाबगान प्रतिष्ठान, श्रमजीवि पत्रकार, कामदार र कर्मचारी, लगायतको न्यूनतम पारिश्रमिक निर्धारण भएको		अनुगमन गरिएको संख्या कारवाही गरिएका रोजगारदाता / व्यावसायीको संख्या	अनुगमन प्रतिवेदन प्रगति प्रतिवेदनहरू
2015: 122.82 Finland	मुक्त बधुवा मजदुरहरूको अधिकार सुनिश्चित गर्ने	खेतीयोग्य जमिनमा पहुँच सुनिश्चित गर्ने उनीहरूको कामको अधिकार तथा सम्पत्तिमा समान अधिकार लगायत मानव अधिकार सुनिश्चित गर्ने	पुर्नस्थापना प्याकेज वितरण कार्य सम्पन्न गर्ने प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिमको व्यवस्था गर्ने तथा आय आर्जनका कार्यमा सहयोग गर्ने	गृह मन्त्रालय, संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, भूमी सूधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	मुक्त कर्मैया, हलिया तथा कमलरीको पुर्नस्थापना का कार्यक्रम हरु सञ्चालन भैरहेको		पुर्नस्थापित परिवार संख्या तालिम प्राप्त गरेका व्यक्तिको संख्या आय आर्जनका कार्यमा सहयोग प्राप्त गरेका व्यक्तिको संख्या	प्रगति प्रतिवेदनहरू

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
2015: 122.112 Australia	प्रवासी कामदारको हक अधिकार सुनिश्चित गर्ने	विदेश स्थित नेपाली प्रवासी कामदारको हक अधिकार सुनिश्चित गर्न नागरिक समाज, क्षेत्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूसंग सहकार्य गर्ने	प्रवासी कामदार ग्रहण गर्ने थप राष्ट्रहरुमा श्रम सहचारी खटाउने प्रवासी कामदार ग्रहण गर्ने थप राष्ट्रहरूसंग श्रम सम्भौता गर्ने विभिन्न संघ संस्थाहरूसंग सञ्जाल स्थापित गर्दै सहकार्य गर्ने	श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय		श्रम सहचारी संख्या: ७ श्रम सम्भौता गरिएको राष्ट्रहरुको संख्या: ५, न्यूनतम ज्याला निर्धारण भएको राष्ट्र: ५		श्रम सहचारी खटाइएको राष्ट्र तथा श्रम सहचारी संख्या श्रम सम्भौता गरिएको राष्ट्रहरुको संख्या सहकार्य गरिएका संघ संस्थाहरुको संख्या	प्रगति प्रतिवेदनहरु
४. संस्कृती									
2015: 121.9 Mexico	आदिवासी/जनजातीको हक अधिकार प्रवर्धन तथा संरक्षण गर्ने सुनिश्चित गर्ने	आदिवासी/जनजातीको हक अधिकार प्रवर्धन तथा संरक्षण गर्न कानूनी तथा संस्थागत संरचनालाई थप मजबुत बनाउने समाजमा आदिवासी/जनजातीको पूर्ण सहभागिता	आदिवासी/जनजातीको हक अधिकार प्रवर्धन तथा संरक्षण गर्न आवश्यक कानून तर्जुमा गर्ने आदिवासी/जनजाती आयोगलाई थप श्रोत साधनयुक्त बनाउने आदिवासी/जनजातीहरुको समानुपातिक सहभागिताको	संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय आदिवासी जनजाती आयोग			आदिवासी जनजाती सम्बन्धी कानून आदिवासी जनजाती आयोगका थप भएका जिम्मेवारीहरु आदिवासी जनजातीको सहभागितामा	नयाँ कानून प्रगति प्रतिवेदनहरु

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		सुनिश्चित गर्ने	स्थितिको मूल्यांकन गर्ने					आएको वृद्धि	
2011: 107.4 Algeria	नेपाली समाजको जातिय, साँस्कृतिक तथा भाषिक समुदाय बीच समानता सुनिश्चित गर्ने	नेपाली समाजको जातिय, साँस्कृतिक तथा भाषिक समुदाय बीच थप समानता सुनिश्चित गर्न आवश्यक कानून तर्जुमा गर्ने वा परिमार्जन गर्ने	आदिवासी जनजातीको संस्कृती प्रवर्द्धन तथा जर्गेना गर्न आवश्यक सहयोग गर्ने	संस्कृती मन्त्रालय	संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	सम्पन्न भैसकेको		सहयोग संख्या तथा राशी	प्रगति प्रतिवेदनहरू
५. कानूनी सूधार र न्याय प्रशासन (कानूनको निर्माण र सूधार तथा अदालत)									
2011: 106.1 2015: 122.1 Republic of Korea, Poland, Egypt, China, Holy See, Italy, India	बृहत्तर स्वामित्व तथा सहभागिताका साथ नयाँ संविधान बनाउने	बृहत्तर स्वामित्व तथा सहभागिताका साथ नयाँ संविधान बनाउने				सम्पन्न भैसकेको			
2011: 106.2	संविधान तथा अन्तर्राष्ट्रिय	संविधान तथा अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता	नेपालको संविधान कार्यान्वयन गर्न	कानून, न्याय तथा संसदिय	सम्बन्धीत मन्त्रालयहरू	१९३ वटा कानूनहरू		परिमार्जन गरिएका	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
France, Azerbaijan, Slovakia	मान्यता अनुरूप कानून सूधार तथा परिमार्जन गर्ने	अनुरूप कानून सूधार गर्ने	आवश्यक कानूनको निर्माण तथा विद्यमान कानूनको सूधार गर्ने	व्यवस्था मन्त्रालय		परिमार्जन भैसकेको तथा अन्य विभिन्न विधेयकहरू व्यवस्थापिका संसदमा पेश भैसकेको		कानूनहरूको संख्या निर्माण गरिएका नयाँ कानूनहरूको संख्या	नयाँ/परिमार्जन गरिएका कानूनहरू
2015: 121.2 Colombia	संविधानको विस्तृत कार्यान्वयन	संविधानको विस्तृत कार्यान्वयन गर्ने	संविधानको कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्ययोजना बनाई लागू गर्ने	नेपाल सरकार, मन्त्रपरिषद्	कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय	हाल कार्ययोजना बनी कार्यान्वयन भैरहेको		संविधानको कार्यान्वयन सम्बन्धी कार्ययोजना तथा प्रगति	
2015: 121.3, 121.4, 121.26 2011: 106.3, 107.2, 107.15, 107.16, 107.17, 108.26 Germany,	यातना तथा व्यक्ति बेपत्ता पार्ने कार्यलाई अपराधिकरण गर्ने	यातनालाई अपराधिकरण गर्न नयाँ कानून निर्माण गर्ने छानविनका लागि स्वतन्त्र प्रकृया स्थापित गर्ने यातनादिने कार्यमा जिम्मेवार कुनैपनि	यातनालाई अपराधिकरण गर्ने कानून निर्माण गर्ने छानविनका लागि स्वतन्त्र प्रकृया र पद्धती अवलम्बन गर्ने यातनाका घटनाको छानविन गरी	गृह मन्त्रालय गृह मन्त्रालय गृह मन्त्रालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद् को कार्यालय, कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय	यातना नियन्त्रण सम्बन्धी विधेयक संसदमा पेश भएको व्यक्ति बेपत्ता पार्ने कार्यलाई कसूर कायम गर्ने विषय		यातनालाई अपराधिकरण गर्ने विधेयक छानविन गरिएका घटनाको संख्या कारवाहीमा परेका	संसदको विधेयक सम्बन्धी प्रतिवेदन प्रगति प्रतिवेदनहरू

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
Norway, New Zealand, Denmark, Switzerland, UK, Slovenia, Japan, Hungary, Turkey, Sweden, Austria, France		अधिकारीलाई अपराधको उत्तरदायी बनाउने पीडितका लागि क्षतिपूर्ति तथा परिपुरणको व्यवस्था गर्ने यातना तथा यससम्बन्धी दण्डहिन्ता अन्त्य गर्न कानूनी तथा प्रशासनिक उपायहरू अवलम्बन गर्ने कुनैपनि दुर्व्यवहार रोकथामका निमित्त प्रभावकारी उपायहरू अवलम्बन गर्ने व्यक्ति वेपत्ता पार्ने कार्य रोकथामका निमित्त प्रभावकारी उपायहरू अवलम्बन गर्ने, सर्वोच्च अदालतको सन्	जिम्मेवार अधिकारीलाई कारवाही गर्ने पीडितका लागि क्षतिपूर्ति तथा परिपुरण प्रदान गर्ने मानव अधिकार, दुर्व्यवहार तथा यातना रोकथाम सम्बन्धी जनचेतना तथा तालिम प्रदान गर्ने मानव अधिकार, दुर्व्यवहार तथा यातना रोकथाम सम्बन्धी जनचेतना तथा तालिम प्रदान गर्ने व्यक्ति वेपत्ता पार्ने कार्यलाई अपराधिकरण गर्न छुट्टै एककित विधेयक निर्माण गर्ने	गृह मन्त्रालय गृह मन्त्रालय गृह मन्त्रालय गृह मन्त्रालय, शान्ति मन्त्रालय	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय	समेत समावेश गरी फौजदारी संहिता सम्बन्धी विधेयक पेश भएको द्वन्द्वकालको हकमा आयोगहरू स्थापित भएको व्यवस्थापिका संसदमा अपराध संहिता पेश गरिएको		अधिकारीको संख्या क्षतिपूर्ति तथा परिपुरण प्राप्त गर्ने पीडित संख्या संचालित जनचेतना तथा तालिम कार्यक्रम संख्या तथा लाभ प्राप्त गर्ने व्यक्तिको संख्या व्यक्ति वेपत्ता पार्ने कार्यलाई अपराधिकरण गर्ने विधेयक पीडितलाई न्यायको प्रत्याभूती व्यक्ति वेपत्ता पार्ने कार्यलाई अपराधिकरण	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		२००७ को फैसला कार्यान्वयन गर्ने						गरिएको प्रावधान सहितको अपराध संहिता व्यक्ति वेपत्ता पार्ने कार्यलाई अपराधिकरण गर्ने छुट्टै कानून	
2015: 121.6 Slovakia	बाल श्रम अन्त्य गर्न बनेको कानून परिमार्जन गर्ने	अनौपचारिक क्षेत्रमा संलग्न बाल श्रम अन्त्य गर्नको लागि बाल श्रम सम्बन्धी विद्यमान कानूनलाई परिमार्जन गर्ने	बाल श्रम सम्बन्धी विद्यमान कानून परिमार्जन गर्ने अनौपचारिक क्षेत्रमा संलग्न बाल श्रम अन्त्य गर्ने थप कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय			परिमार्जित कानून अनौपचारिक क्षेत्रमा संलग्न बाल श्रममा आएको कमी	ऐनको संसोधन प्रगति प्रतिवेदनहरू
2015: 121.7 Sierra	हानिकारक कूप्रथाहरूलाई अपराधिकरण गर्ने	हानिकारक कूप्रथाहरूलाई अपराधिकरण गर्न तथा बाल विवाह	हानिकारक कूप्रथाहरूलाई अपराधिकरण गर्ने विधेयक संसदमा पेश	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण	कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था	सबै किसिमका हानिकारक कूप्रथाहरू		हानिकारक कूप्रथाहरूलाई अपराधिकरण गर्ने विधेयक	संसदको विधेयक सम्बन्धी प्रतिवेदन

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
Leone		तथा सानो उमेरमा तथा बलजफती हुने विवाहलाई अपराधिकरण गर्ने विधेयक निर्माण गर्ने	गर्ने बालविवाह विरुद्ध अभियान सञ्चालन गर्ने	मन्त्रालय महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	मन्त्रालय गृह मन्त्रालय, संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	नियन्त्रण गर्ने सम्बन्धी विधेयक तयार गर्न नेपाल सरकार मन्त्रपरिषदले सैधान्तिक स्विकृति दिई विधेयक तर्जुमाको कार्य शुरुवात भएको		सञ्चालित अभियान संख्या बालविवाहमा आएको कमी हानिकारक कूप्रथाहरुको प्रभाव न्यूनिकरण	प्रगति प्रतिवेदनहरु
2015: 121.8 Timor-Leste	बालबालिका सम्बन्धी नयाँ कानून निर्माण गर्ने	बालबालिका सम्बन्धी ऐनलाई परिमार्जन गरी बालबालिकाको बेचबिखन तथा ओसारपसार विरुद्ध संयोजनकारी संयन्त्रको व्यवस्था गर्ने	बालबालिका सम्बन्धी विद्यमान कानून परिमार्जन गरी नयाँ कानून निर्माण गर्ने बालबालिकाको बेचबिखन तथा ओसारपसार विरुद्ध संयोजनकारी संयन्त्रको स्थापना गर्ने	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय गृह मन्त्रालय, संघिय मामिला तथा	बालबालिका सम्बन्धी नयाँ ऐनको विधेयक तर्जुमा भएको		बालबालिका सम्बन्धी नयाँ कानून संयोजनकारी संयन्त्रको संख्या सेवा प्राप्त गर्ने बालबालिकाको संख्या	संसदको विधेयक सम्बन्धी प्रतिवेदन प्रगति प्रतिवेदनहरु

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
					स्थानीय विकास मन्त्रालय				
2015: 121.11, 121.12 Portugal, Uganda	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग ऐन परिमार्जन गर्ने	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग ऐन परिमार्जन गरी आयोगको वित्तिय स्वतन्त्रता प्रत्याभूत गर्ने	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग ऐन परिमार्जन गर्ने	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय, राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग ऐन २०६८ मा संसोधन गर्ने विधेयक तर्जुमा भएको आयोगको वित्तिय स्वतन्त्रता लाई थप सुनिश्चित गर्ने सम्बन्धी आयोगले बनाइको निर्देशिका लाई अर्थ मन्त्रालयले स्विकृती प्रदान		परिमार्जित राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग ऐन	परिमार्जित ऐन

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
						गरेको			
2011: 106.4 2015: 122.6, 122.7, 122.10 Indonesia , Norway, Spain, Slovenia	घरेलु हिंसा सम्बन्धी ऐन परिमार्जन गर्ने	यौनिक हिंसाको व्याख्या सहित हिंसाको धम्की दिने कार्य, सबै प्रकारका शारीरिक क्षति, तथा विवाह बाहिरको सम्बन्धमा समेत लागू हुने गरी घरेलु हिंसाको परिभाषालाई विस्तार गरी घरेलु हिंसा तथा मानव बेचबिखन सम्बन्धी विस्तृत ऐन लागू गरी कार्यान्वयन गर्ने	हिंसा तथा मानव बेचबिखन सम्बन्धी ऐन कार्यान्वयन गर्ने निकायहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने	सर्वोच्च अदालत (अदालतहरूको हकमा), महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय, महान्याधि वक्ता को कार्यालय	अर्थ मन्त्रालय, नेपाल प्रहरी	केही नेपाल ऐन संसोधन गर्न बनेको ऐनले घरेलु हिंसाको परिभाषा लाई विस्तृत गरी गर्भिर प्रकृतीको घरेलु हिंसालाई सरकारी मुद्दा सम्बन्धी ऐनको अनुसुची १ भित्र समापेश गरेको		मुद्दा चलेको र सजाय भएको संख्या, सामाजिक रुपमा पूनर्स्थापित गरिएका पीडितको संख्या	प्रगति प्रतिवेदनहरू
2011: 106.5 USA	तेश्रो लिङ्गीहरूको समान हक अधिकार स्थापित गर्न कानून निर्माण	सर्वोच्च अदालतको फैसला बमोजिम तेश्रो लिङ्गी व्यक्तिहरूको नागरिकताको अधिकार सुनिश्चित				पहिचानको आधारमा नागरिकता तथा राहदानी प्रदान गर्ने			

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरु	योजना गरिएका कृयाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
	गर्ने	गर्ने				कार्य भैरहेको			
2011: 108.11 Norway	जातिय विभेद सम्बन्धी विधेयक तर्जुमा गर्ने					जातिय भेदभाव तथा छुवाछुत विरुद्धको ऐन बनी लागू भैरहेको			
2011: 106.26, 108.23, 108.27, 108.28 2015: 122.60, 122.72, 122.73 Czech Republic, Norway, France, USA, Estonia, Ireland, Botswana	मानव अधिकार रक्षक तथा पत्रकारहरुको संरक्षणको प्रत्याभूत गर्ने	मानव अधिकार रक्षक तथा पत्रकारहरु विरुद्ध भएका अधिकार उल्लंघनका घटनाको प्रभावकारी छानविन गरी जिम्मेवारलाई कानूनको घेरमा ल्याउने सम्पूर्ण धम्की तथा आक्रमणको छानविन गर्ने मानव अधिकार रक्षक तथा पत्रकारहरुको सुरक्षाको प्रत्याभूत	मानव अधिकार रक्षक तथा पत्रकारहरु विरुद्ध भएका धम्की तथा अधिकार उल्लंघनका घटनाको प्रभावकारी छानविन गर्ने जिम्मेवारलाई कानूनी कारवाही गर्ने मानव अधिकार रक्षक तथा पत्रकारहरुको सुरक्षाको प्रत्याभूत गर्न नीतिगत तथा कार्यक्रमिक संयन्त्र निर्माण गरी लागू गर्ने	गृह मन्त्रालय, महा न्यायाधिवक्ता को कार्यालय / न्यायालय गृह मन्त्रालय गृह मन्त्रालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद् को कार्यालय सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय	मानव अधिकार रक्षकहरुको संरक्षण सम्बन्धमा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले छुट्टै निर्देशिका बनाएको		छानविन गरिएका घटनाको संख्या कारवाहीमा परेकाको संख्या स्थापना गरिएका संयन्त्रको संख्या निर्माण गरी लागू गरिएका नीति तथा कार्यक्रमहरुको संख्या	प्रगति प्रतिवेदनहरु

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		गर्न ठोस कदम चाल्ने							
2015: 122.72, 122.74 2011: 107.27 Estonia, Cyprus, Canada	अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता सम्बन्धी अधिकार प्रत्याभूती गर्ने	अनलाईन तथा अफलाईन माध्यममा अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता सम्बन्धी अधिकारलाई कानूनका साथै व्यवहारमा प्रत्याभूत गर्दै मानहानीलाई निरपराधिकरण गर्ने भेलाहुन पाउने तथा शान्तिपूर्वक विरोध गर्न पाउने अधिकार सुनिश्चित गर्ने	अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता सम्बन्धी संबैधानिक तथा कानूनी प्रत्याभूतीलाई व्यवहारमा थप प्रभावकारी बनाउने भेलाहुन तथा शान्तिपूर्वक विरोध गर्नका निमित्त खास स्थान वा क्षेत्र किटान गर्ने	सूचना तथा सञ्चार मन्त्रालय गृह मन्त्रालय	कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय	अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता सम्बन्धी अधिकारको संबैधानिक तथा कानूनी प्रत्याभूती भएको शान्तिपूर्वक भेला हुने तथा विरोध गर्ने अधिकार सुनिश्चित भएको		कार्यक्रमहरूको संख्या भेलाहुन तथा शान्तिपूर्वक विरोध गर्नका निमित्त किटान भएका स्थान वा क्षेत्रहरू	प्रगति प्रतिवेदनहरू स्थानीय प्रशासनका सूचनाहरू
2015: 122.53, 122.54 2011: 107.3, 107.24, France,	कानूनी शासन सुनिश्चित गर्ने	अपराधका आरोप लागेका सम्पूर्ण घटनाको छानविन गरी मानव अधिकारको उल्लंघनमा दोषी देखिएकाहरूलाई कारवाही गर्ने	छानविन तथा अभियोजन सम्बन्धमा कानून कार्यान्वयन गर्ने अधिकारीको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने	गृह मन्त्रालय, महान्यायधिवक्ताको कार्यालय	कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय			कारवाही भएकाको संख्या, तालिम तथा सहभागी संख्या	तालिम प्रतिवेदनहरू

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
New Zealand, USA Netherlands		कानून कार्यान्वयन गर्ने अधिकारीलाई कानूनी कारवाहीको दायरामा ल्याई दण्डहिन्ता अन्त्य गर्ने	फैसला कार्यान्वयन तथा अनुगमन सम्बन्धी अभियान तथा कार्यक्रम विस्तार गर्ने	गृह मन्त्रालय, महान्यायधिवक्ताको कार्यालय, फैसला कार्यान्वयन निर्देशनालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय			फैसला कार्यान्वयनको संख्या, कारवाहीमा परेका व्यक्तिको संख्या	प्रगति प्रतिवेदनहरू
2015: 122.9, 122.13, 122.14 Belgium, Republic of Korea, UK	बलात्कार विरुद्धको कानून निर्माण गर्ने	विशेषगरी बलात्कारको कानूनी परिभाषा तथा बलात्कारको घटनामा उजुरी दर्ता गर्ने समयसीमा सम्बन्धमा अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता अनुरूप हुनेगरी बलात्कार विरुद्धको कानून निर्माण गर्ने	बलात्कारको घटनामा उजुरी दर्ता गर्न हदम्याद बढाइएको समयसीमामा ल्याएको प्रभावकारिताका सम्बन्धमा अध्ययन गर्ने	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	गृह मन्त्रालय	बलात्कारको घटनामा उजुरी दर्ता गर्ने समयसीमा ३५ दिनबाट ६ महिनामा बढाइएको		अध्ययन प्रतिवेदन	अध्ययन प्रतिवेदन
2015: 122.10 Slovenia	लैंगिक समनता कायम गर्ने तथा लैंगिक हिंसा अन्त्य गर्ने	लैंगिक समनता कायम गर्ने तथा महिला माथि हुने हिंसा विरुद्ध विधेयक निर्माण गर्ने				सम्पन्न भैसकेको			
2015: 122.11,	कार्यस्थमा हुने यौनिक					सम्पन्न भैसकेको			

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
122.12 Algeria, Egypt	उत्पीडन तथा हिंसा विरुद्धको कानून निर्माण गर्ने								
2015: 122.44 Switzerland	कुनैपनि घटनामा बल प्रयोग गर्दा समानुपातिक तथा आवश्यकताको सिद्धान्त अवलम्बन गरिएको सुनिश्चित गर्ने	कानून कार्यान्वयन गर्ने अधिकारीले बल तथा हातहतियार प्रयोगको सिद्धान्त अवलम्बन गरिएको सुनिश्चित गर्ने	कानून कार्यान्वयन गर्ने अधिकारीकालागि समानुपातिक तथा तर्कसंगत तवरले बल तथा हातहतियार प्रयोग गर्ने सम्बन्धी थप तालिम प्रदान गर्ने	गृह मन्त्रालय	नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल कानून मन्त्रालय	कानून कार्यान्वयन गर्ने अधिकारीकालागि समानुपातिक तथा तर्कसंगत तवरले बल तथा हातहतियार प्रयोग गर्ने सम्बन्धी तालिम निरन्तर रूपमा भैरहेको		तालिम तथा सहभागी संख्या अत्यधिक बल प्रयोगको घटनामा आएको कमी	तालिम प्रतिवेदनहरू अनुशान्धान तथा प्रगति प्रतिवेदनहरू
2015: 121.22 123.25 Haiti	आत्महत्या रोकथाम गर्ने	आत्महत्या रोकथामलाई प्रार्थमिकता दिने आत्महत्याको उद्योगलाई निरपराधिकरण गर्ने	मनोसामाजिक विमर्श तथा सहयोगका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय		कानूनमा आत्महत्याको उद्योग गर्ने व्यक्तिलाई सजायको व्यवस्था		कार्यान्वयन गरिएका कार्यक्रम तथा सेवा प्राप्त गर्ने व्यक्तिको संख्या	प्रगति प्रतिवेदनहरू

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
						नभएको			
2015: 122.67, 122.68, 122.69, 122.70, 122.71 Hungary, Sierra Leone, Spain, New Zealand, Egypt	सम्पूर्ण नागरिकलाई नागरिकता सुनिश्चित गर्ने	आमा वा बाबु मध्ये कुनै एकको नामबाट नागरिकता प्राप्त गर्ने गरी नागरिकता सम्बन्धी ऐन परिमार्जन गर्ने परिमार्जित संविधानले महिलाको नागरिकता प्राप्ती, राख्ने तथा स्थानान्तर गर्ने अधिकार सुनिश्चित गर्ने सुनिश्चित गर्ने महिलाहरूलाई आफ्नो बालबालिकाहरूको नाममा नागरिकता प्राप्ती गर्ने, राख्ने तथा स्थानान्तर गर्ने समान अधिकार सुनिश्चित गर्न आवश्यक उपायहरू अवलम्बन गर्ने परिवारको संरक्षणकालागि				संविधानमा नै आमाको नामबाट नागरिकता प्राप्त गर्न सक्ने व्यस्था भएको र नागरिकता सम्बन्धी विद्यमान ऐन नियममा समेत उपरोक्त व्यवस्था रहेको संविधानमा व्यस्था भैसकेको			

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		यसलाई समाजको प्राकृतिक तथा आधारभूत इकाईका रूपमा ग्रहण गर्ने							
2015: 122.2 Canada	नागरिकताका सम्बन्धमा महिला र पुरुष बीच पूर्ण समानता कायम गर्ने	नागरिकताका सम्बन्धमा संविधानमा महिला र पुरुष बीच पूर्ण समानता सुनिश्चित गर्ने	संवैधानिक तथा कानूनी प्रावधानहरू कार्यान्वयनका लागि सम्बन्धित अधिकारीहरूलाई सचेतना तथा तालिम प्रदान गर्ने	गृह मन्त्रालय		नयाँ संविधानले समानता सुनिश्चित गरेको		सचेतना तथा तालिम कार्यक्रम तथा सहभागी संख्या	कार्यक्रम प्रतिवेदनहरू प्रगति प्रतिवेदनहरू

६. वातावरण र दिगो विकास

2015: 121.30 Myanmar	प्राकृतिक प्रकोपको प्रभाव न्यूनिकरण गर्ने	प्राकृतिक प्रकोपको प्रभाव न्यूनिकरण गर्नको निमित्त पर्यावरणिय रणनीति तथा योजना कार्यान्वयन गर्ने क्षमतामा थप सूधार ल्याउने	राष्ट्रिय आपत्कालिन कार्य सञ्चालन केन्द्र तथा प्राकृतिक प्रकोप व्यवस्थापन प्रणाली लाई थप कार्यमूलक बनाउने नेपाल जोखिम न्यूनिकरण कन्सोर्टियम (Nepal Risk Reduction Consortium)लाई परिचालन गर्ने विपत् व्यवस्थापन सम्बन्धी नयाँ विधेयक	गृह मन्त्रालय गृह मन्त्रालय गृह मन्त्रालय				दृतरूपमा सेवा दिइएको संख्या सेवा प्राप्त गर्नेको संख्या बजेटमा भएको वृद्धि नयाँ विधेयक तर्जुमा	प्रगति प्रतिवेदनहरू बजेट तथा कार्यक्रम विधेयक दर्ता तथ्यांक/सूचना
----------------------	---	--	--	---	--	--	--	---	---

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरु	योजना गरिएका कृयाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
			तर्जुमा गर्ने						
2015: 121.31 2011: 106.45, 106.47 Azerbaijan Maldives Philippines	जलवायू परिवर्तनको असर सामना गर्ने	जलवायू परिवर्तन सम्बन्धी नीतिहरु मानव अधिकार सम्बन्धी प्रतिबद्धता तथा दायित्व अनुरूप भएको सुनिश्चित गर्ने अन्तर्राष्ट्रिय समुदाय र खासगरि विकशित तथा greenhouse gas निस्काशन गर्ने राष्ट्रहरुलाई greenhouse gas सुरक्षित स्तर सम्ममात्र निस्काशन गरी मानव अधिकार संरक्षण गर्न UNFCCC र अन्य अन्तर्राष्ट्रिय मञ्च मार्फत दबाव दिने	जलवायू परिवर्तन सम्बन्धी नीति कार्यान्वयन गर्ने निकायहरुको क्षमता अभिवृद्धि सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने जलवायू परिवर्तन सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चहरुमा सहभागिता जनाई आफ्ना समस्या प्रस्तुत गर्ने जलवायू परिवर्तनले ल्याउन सक्ने जोखिम सामना गर्न अन्तर्राष्ट्रिय सहयोगको माग गर्ने	वातावरण मन्त्रालय वातावरण मन्त्रालय वातावरण मन्त्रालय	विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय, राष्ट्रिय योजना आयोग परराष्ट्र मन्त्रालय परराष्ट्र मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय	जलवायू परिवर्तनका कारण कम विशसित मूलुकहरुमा परिरहेको असर न्यूनिकरण गर्नका लागि विकसित राष्ट्रहरुलाई थप जिम्मेवार बनाउन नेपालले अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चहरुमा आवाज उठाउँदै आइरहेको		कार्यक्रमको संख्या तथा बजेट भ्रमण तथा कार्यक्रममा सहभागिता संख्या प्राप्त भएका कार्यक्रमहरु तथा सहयोग रकम	प्रगति प्रतिवेदनहरु तथा बजेट तथा कार्यक्रम भ्रमण प्रतिवेदन प्रगति प्रतिवेदनहरु
2015: 122.113 Colombia	प्राकृतिक प्रकोप पीडितहरुको पुर्नस्थापना	प्राकृतिक प्रकोपका कारण विस्थापित भएका परिवारहरुको पुर्नस्थापना तथा	राष्ट्रिय पुर्ननिर्माण प्राधिकरण मार्फत २०७२ सालको भूकम्पबाट	राष्ट्रिय पुर्ननिर्माण प्राधिकरण, प्र.म.	संघिय मामिला तथा स्थानीय			सहयोग प्राप्त गरेका	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरु	योजना गरिएका कृयाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
	गर्ने	सहयोग कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने	विस्थापितहरुको पूर्णस्थापना गर्ने प्राकृतिक प्रकोप पीडितहरुलाई पूर्णस्थापना गर्ने कार्ययोजना बनाई लागू गर्ने	कार्यालय, गृह मन्त्रालय गृह मन्त्रालय	विकास मन्त्रालय, शहरी विकास मन्त्रालय संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय			भूकम्पबाट विस्थापित परिवारहरुको संख्या प्राकृतिक प्रकोप पीडितहरुलाई पूर्णस्थापना गर्ने कार्ययोजना, सहयोग प्राप्त गरेका प्राकृतिक प्रकोप पीडित परिवारहरुको संख्या	
७. महिला, अपाङ्गता, जेष्ठ नागरिक र यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यक									
2011: 106.14, 108.14 2015: 122.18, 122.22 Philippine s, Chile, Venezuel a, Lao PDR	महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, तथा उत्पिडित समुहको मानव अधिकार संरक्षण गर्ने	भैरहेका कार्यक्रमहरुलाई थप सशक्त बनाउने भैरहेको संस्थागत संरचनालाई परिचालन गर्दै निरन्तर प्रगति हासिल गर्ने	अधिकार संरक्षणका लागि थप कार्यक्रम बनाई लागू गर्ने भैरहेका संरचनाहरुलाई थप सशक्त बनाउने तथा संविधानमा उल्लिखित संवैधानिक आयोगहरु गठन गर्ने	महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय प्र.म. कार्यालय	महिला, बालबालिका तथा समाजकल्या ण मन्त्रालय, संघिय मामिला तथा स्थानीय	संविधानमा उल्लिखित महिला आयोग, दलित आयोग, थारु आयोग, आदिवासी जनजाती आयोग, मधेसी आयोग,		कार्यक्रमहरुको संख्या तथा बजेट सहयोग प्राप्त गर्नेको संख्या स्थापित संरचनाहरुको संख्या	प्रगति प्रतिवेदनहरु

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरु	योजना गरिएका कृयाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
					विकास मन्त्रालय	समावेशी आयोग तथा मुशिलम आयोग गठन सम्बन्धी विधेयक तर्जुमा भएको			
2015: 121.16, 121.20, 122.3, 122.23, 122.34, 122.37, 122.43, 122.45, 122.75, 122.76, 122.77, 122.115 2011: 106.22, 106.23, 106.29, 106.39	लैङ्गिक समानता कायम गर्ने	नयाँ संविधानमा समानता सुनिश्चित गर्ने संविधानका प्रावधानहरु कार्यान्वयन गर्ने र लैङ्गिक समानता कायम गर्दै लैङ्गिक अल्पसंख्यकहरुको अधिकार सुनिश्चित गर्ने अभूत थप प्रयत्नहरु गर्ने समाज, राजनिति तथा प्रशासनिक	संविधानका प्रावधानहरु कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्न नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरु बनाई लागू गर्ने समाज, राजनिति तथा प्रशासनिक निर्णायक स्थानहरुमा महिलाको भूमिका बृद्धि गर्न सशक्तिकरण तथा	महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय	कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय,	नयाँ संविधानले समानता सुनिश्चित गरेको		नीति, कानून, कार्यक्रमहरु तथा बजेट थप कार्यक्रमहरु	प्रगति प्रतिवेदनहरु

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
Sweden, Botswana , Singapore , Palestine, New Zealand, Norway, Azerbaijan, Nicaragua , Slovenia, Malaysia, Uganda, Israel, France, Mauritius , Timor-Leste, Pakistan		<p>निर्णायक स्थानहरूमा महिलाको भूमिका बृद्धि गर्ने</p> <p>सार्वजनिक कार्यालयहरूमा महिलाहरूको सहभागिता बढाउने प्रकृत्यालाई द्रुतता दिने</p> <p>देवानी तथा सार्वजनिक कानूनमा लैङ्गिक अल्पसंख्यकहरूको लैङ्गिक समानता कायम गर्ने, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकहरूका सम्बन्धमा सर्वोच्च</p>	<p>क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने</p> <p>निजामती सेवामा महिलाहरूको सहभागितालाई बढाउन थप सशक्तिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने</p> <p>अन्य सरकारी तथा सार्वजनिक सेवामा महिलाहरूको सहभागिता बढाउन थप सशक्तिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने</p>	<p>सामान्य प्रशासन मन्त्रालय</p> <p>सेवा समूह सञ्चालन गर्ने सम्बन्धित मन्त्रालय</p>	सामान्य प्रशासन मन्त्रालय	लैङ्गिक अल्पसंख्यक विरुद्ध कानूनमा कुनै भेदभाव नरहेको		महिलाहरूको सहभागितामा आएको बृद्धि संख्या/प्रतिशत	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		<p>अदालतको फैसलाको पूर्ण कार्यान्वयन गर्ने</p> <p>महिलाहरूलाई कानून सम्बन्धी तालिम प्रदान गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गरी उनीहरूलाई न्यायिक क्षेत्रमा प्रवेश गर्न सहयोग गर्ने</p> <p>जनचेतना अभिवृद्धिका अभियानहरू थप गर्ने</p> <p>आदिवासी/जनजाती महिलाहरूमाथि हुने बहूआयामिक विभेदको अन्त्यका लागि प्रभावकारी संयन्त्र निर्माण तथा परिचालन गर्ने</p> <p>दिगो विकास लक्ष (SDGs) हासिल गर्न महिला सम्बन्धी नीतिहरू कार्यान्वयन गर्ने</p>	<p>महिलाहरूलाई तालिम प्रदान गरी न्यायिक क्षेत्रमा प्रवेश गर्न सहयोग गर्ने</p> <p>जनचेतना अभिवृद्धिका अभियानहरू थप गर्ने</p> <p>आदिवासी/जनजाती महिलाहरूमाथि हुने विभेद अन्त्य गर्नका थप कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने</p> <p>दिगो विकास लक्ष्य (SDGs) हासिल गर्ने सम्बन्धी नीति, योजना तथा कार्यक्रमहरूमा महिलाका सरोकार र</p>	<p>सामान्य प्रशासन मन्त्रालय</p> <p>महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय</p> <p>संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय</p> <p>महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय</p>	<p>कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय</p> <p>प्र.म. कार्यालय</p> <p>महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय</p> <p>राष्ट्रिय योजना आयोग, सम्बन्धित मन्त्रालयहरू</p>			<p>तलिम संख्या तथा महिलाहरूको सहभागितामा आएको वृद्धि संख्या/प्रतिशत</p> <p>कार्यक्रम तथा सहभागी संख्या</p> <p>कार्यक्रम तथा सहभागी संख्या</p>	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरु	योजना गरिएका कृयाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
			मुद्दाहरुलाई समावेश गर्ने						
2015: 121.19, 121.21, 122.8, 122.32, 122.42, 122.45, 122.59 2011: 106.28, 106.29, 107.8, 107.22, 107.23 Norway, Spain, Azerbaijan, Australia, Mexico, France, Czech Republic, Thailand, Brazil	लैङ्गिक हिंसा अन्त्य गर्ने	महिलाहरुलाई हिंसा तथा विभेदबाट संरक्षण प्रदान गर्न थप प्रयासहरु अघि बढाउने र विशेषतः भूकम्प प्रभावित क्षेत्रहरुमा ध्यान दिने पीडितहरुको संरक्षणमा वैयक्तिक तथा भौतिक श्रोत साधनको उपलब्धता सुनिश्चित गर्ने पीडितका उजूरी दर्ता प्रकृत्यामा सहयोग गर्दै न्यायमा पहुँच बढाउने	महिलाहरुलाई हिंसा तथा विभेदबाट संरक्षण प्रदान गर्न थप कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने र विशेषतः भूकम्प प्रभावित क्षेत्रहरुमा लक्षित कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने पीडितहरुको संरक्षणमा वैयक्तिक तथा भौतिक श्रोत साधन उपलब्ध गराउने नेपाल प्रहरीमा रहेको महिला तथा बालबालिका सेवा केन्द्र तथा जिल्ला स्थित निःशुल्क कानूनी सहायता सेवाको प्रभावकारिता अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय गृह मन्त्रालय, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	गृह मन्त्रालय, राष्ट्रिय पूर्ननिर्माण प्राधिकरण गृह मन्त्रालय नेपाल प्रहरी			कार्यक्रम, बजेट तथा लाभ प्राप्त गर्नेको संख्या कार्यक्रम, बजेट तथा लाभ प्राप्त गर्नेको संख्या सेवा केन्द्र तथा निःशुल्क कानूनी सहायता सेवा प्राप्त गर्नेको संख्या	प्रगति प्रतिवेदनहरु

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		<p>आरोपहरूको छानविन गर्ने</p> <p>कानूनी कारवाही गर्ने</p> <p>LGBTIs विरुद्ध हुनसक्ने विभेदका घटना छानविन गर्न विशेष संयन्त्र निर्माण गर्ने</p> <p>महिला तथा बालबालिका उपर हुने हिंसा अन्त्य गर्नका लागि राष्ट्रिय कार्ययोजना बनाउने</p>	<p>उजुरीहरूको दर्ता तथा छानविन कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउने</p> <p>कानूनी कारवाही गर्ने</p> <p>LGBTIs विरुद्ध हुनसक्ने विभेदका घटनाहरू सम्बन्धी प्राप्त उजुरीहरूको प्रभावकारी छानविन गर्ने</p> <p>महिला तथा बालबालिका उपर हुने हिंसा अन्त्य गर्नका लागि बनेको राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्ने</p>	<p>गृह मन्त्रालय</p> <p>गृह मन्त्रालय</p> <p>गृह मन्त्रालय</p> <p>महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय</p>	<p>नेपाल प्रहरी</p> <p>महान्यायाधि वक्ताको कार्यालय, नेपाल प्रहरी</p> <p>नेपाल प्रहरी</p> <p>प्र.म. कार्यालय</p>	<p>महिला तथा बालबालिका उपर हुने हिंसा अन्त्य गर्नका राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयन को चरणमा रहेको छ</p>		<p>छानविन गरिएका तथा कानूनी कारवाही भएका घटनाको संख्या</p> <p>कार्ययोजनामा रहेका प्रगति मापक सूचकहरू</p>	
<p>2015: 121.25, 122.8, 122.46, 122.57</p> <p>2011:</p>	<p>मानव बेचबिखन तथा हिंसा अन्त्य गर्ने</p>	<p>मानव बेचबिखन नियन्त्रणका उपायहरू अवलम्बन गर्ने</p> <p>मानव बेचबिखन विरुद्धको ऐनको कार्यान्वयनका लागि</p>	<p>मानव बेचबिखन नियन्त्रण गर्न थप कार्यक्रमहरू लागू गर्ने</p>	<p>महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय, गृह</p>				<p>कार्यक्रम, बजेट तथा लाभ प्राप्त गर्नेको संख्या</p>	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
106.31, 108.20 Japan, Bhutan, Malaysia, Germany, Netherlands, Canada		थप प्रयास अवलम्बन गर्ने कानून कार्यान्वयन गर्ने निकाय तथा न्यायिक प्रणालीलाई थप सशक्त बनाउने पीडितलाई क्षतिपूर्ति प्रदान गर्ने लैङ्गिक हिंसा अन्त्य गर्ने राष्ट्रिय कार्ययोजना बनाउने प्रहरी समक्ष हिंसा तथा मानव बेचबिखनका घटना उजुरी गर्न सुरक्षा तथा विश्वासको वातावरण प्रत्याभूत गर्ने सुनिश्चित गर्ने	कानून कार्यान्वयन गर्ने निकाय तथा न्यायिक क्षेत्रका जनशक्तिलाई थप तालिम प्रदान गर्ने पीडितलाई क्षतिपूर्ति प्रदान गर्न क्षतिपूर्ति कोषको परिचालनलाई सहज बनाउने लैङ्गिक हिंसा अन्त्य गर्ने राष्ट्रिय कार्ययोजनाको कार्यान्वयन पक्षको अनुगमन गर्ने उजुरीहरू दर्ता गर्न प्रोत्साहित गर्ने तथा पीडितलाई सुरक्षा प्रदान गर्ने	मन्त्रालय गृह मन्त्रालय, महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय प्र.म. कार्यालय गृह मन्त्रालय	कानून मन्त्रालय गृह मन्त्रालय महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय	लैङ्गिक हिंसा अन्त्य गर्ने राष्ट्रिय कार्ययोजनाको चरणमा रहेको छ		तालिम तथा सहभागी संख्या क्षतिपूर्ति कोषबाट सहयोग प्राप्त गर्नेको संख्या तथा परिचालित रकम लैङ्गिक हिंसा अन्त्य गर्ने राष्ट्रिय कार्ययोजनाका सूचकहरूमा आएको प्रगति उजुरी दर्ता संख्या	प्रगति प्रतिवेदनहरू

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरु	योजना गरिएका कृयाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		सम्पूर्ण उजुरीहरु दर्ता हुनुका साथै प्रभावकारी रूपमा छानविन हुने कुराको सुनिश्चित गर्ने पीडकलाई कारवाही गर्ने	घटनाको छानविन गरी दोषी देखिएका व्यक्तिलाई कानूनको दायरामा ल्याउने प्रचलित कानून बमोजिम मुद्दा चलाउने	गृह मन्त्रालय महान्यायाधि वक्ताको कार्यालय				छानविन गरिएका तथा कानूनी कारवाही अगाडी बढाइएका घटना संख्या	
2015: 121.24 Egypt	महिला तथा बालबालिका माथि हुने कूप्रथा अन्त्य गर्ने	महिला तथा बालबालिका माथि हुने कूप्रथा अन्त्य गर्ने	स्थानीय स्तरमा कूप्रथा विरुद्ध जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने पीडितलाई उजुरी दिन प्रोत्साहित गर्ने महिला तथा बालबालिकाको सशक्तिकरणका लागि लक्षित वर्ग सम्म कार्यक्रम पुऱ्याउने	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय शिक्षा मन्त्रालय, स्वास्थ्य मन्त्रालय, संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय			कार्यक्रम, बजेट तथा लाभ प्राप्त गर्नेको संख्या	प्रगति प्रतिवेदनहरु
2015: 122.109	अपाङ्गता भएका	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका	महिला, बालबालिका				जिल्ला स्तरमा अपाङ्गता भएका	प्रगति प्रतिवेदनहरु

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरु	योजना गरिएका कृयाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
Panama	व्यक्तिहरुको सशक्तिकरण गर्ने	सम्बन्धमा भरपदौं खण्डीकृत तथ्यांक संकलन तथा मापन गर्ने संयन्त्र बनाउने अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुका सम्बन्धमा कानूनी अवरोध तथा विभेदकारी प्रचलन (केही भएमा) अन्त्य गर्ने	सम्बन्धमा भरपदौं खण्डीकृत तथ्यांक संकलन तथा मापन गर्ने संयन्त्रको रुपमा जिल्ला स्थित महिला तथा बालबालिका कार्यालयहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अधिकार संरक्षण सम्बन्धी नयाँ कानून बनाई लागू गर्ने	तथा समाजकल्याण मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय		अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अधिकार संरक्षण सम्बन्धी विधेयक व्यवस्थापिका संसदमा पेश भएको		व्यक्तिहरुका सम्बन्धमा खण्डीकृत तथ्यांकको उपलब्धता, कार्यक्रम तथा बजेट नयाँ कानून	

द. नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय दायित्वको कार्यान्वयन

2015: 121.1 2011: 106.19 Pakistan, Japan	अनुमोदन गरिएका महासन्धीको कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्ने	महासन्धीको कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्ने	मानव अधिकार सम्बन्धी अनुमोदन गरिएका महासन्धीको कार्यान्वयन अवस्थाको अध्यावधिक समीक्षा गर्ने	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	सम्बन्धित मन्त्रालयहरु			अवस्था अध्ययन प्रतिवेदन	अवस्था अध्ययन प्रतिवेदन
2015:	विश्वव्यापी	सहभागितामूलक	मानव	प्रधानमन्त्री	सम्बन्धित			विश्वव्यापी	विश्वव्यापी

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरु	योजना गरिएका कृयाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
122.27, 122.28 2011: 106.56. Norway, Paraguay, Portugal	आवधिक समीक्षा तथा सन्धीजनित निकायबाट प्राप्त सिफारिसहरु कार्यान्वयन गर्ने	प्रकृया लागू गर्ने अन्तर्राष्ट्रिय स्तरबाट प्राप्त सिफारिसहरु कार्यान्वयनको पूनरावलोकन गर्ने एक राष्ट्रिय प्रणाली स्थापना गर्ने सम्बन्धमा सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने	अधिकारसम्बन्धी राष्ट्रिय संस्थाहरु तथा नागरिक समाजसंगको सहकार्यमा सिफारिसहरु कार्यान्वयनको योजना बनाई लागू गर्ने सिफारिसहरु कार्यान्वयनमा रहेका समस्याहरु पहिचान गर्ने तथा विद्यमान नीति, कानून तथा कार्यक्रमलाई आवश्यकता अनुसार पूनरावलोकन गर्ने	तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय	मन्त्रालयहरु सम्बन्धित मन्त्रालयहरु			आवधिक समीक्षा कार्ययोजनाका सूचकमा आएका प्रगतिहरु नीति, कानून तथा कार्यक्रमहरु	आवधिक समीक्षा कार्ययोजना तथा प्रगति प्रतिवेदन अध्ययन प्रतिवेदन
		सिफारिस कार्यान्वयन तथा प्रतिवेदन लेखनका लागि अन्तर मन्त्रालय सम्मिलित स्थाई प्रकृतिको समिति स्थापना गर्ने बारे विचार गर्ने	अन्तर मन्त्रालय सम्मिलित समितिलाई थप कृयाशिल बनाउने	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय	सम्बन्धित मन्त्रालयहरु	अन्तर मन्त्रालय सम्मिलित समिति गठन भै कृयाशिल रहेको		समितिको बैठक संख्या तथा निर्णयहरु	बैठक निर्णय
2015: 121.14	पेशगर्न बाँकि रहेका	महिला तथा बालबालिका सम्बन्धी	CEDAW को आवधिक प्रतिवेदन पेश गर्ने	महिला, बालबालिका	प्रधानमन्त्री तथा			प्रतिवेदन पेश गरिएको हुने	पेश गरिएको प्रतिवेदन

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
Portugal	प्रतिवेदनहरू पेश गर्ने	महासन्धी (CEDAW) को आवधिक प्रतिवेदन पेश गर्ने		तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय				
2015: 121.15, 122.26, 122.31, 122.114	अन्तर्राष्ट्रिय संयन्त्रहरूसंग थप सहकार्य गर्ने	विशेष समाधिषकहरूको भ्रमणका लागि सहयोग गर्ने	विशेष समाधिषकहरूको भ्रमणका अनुरोधको सम्बन्धमा यथाशिघ्र जवाफ पठाउने	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	परराष्ट्र मन्त्रालय			प्राप्त भ्रमण अनुरोध, नेपाल सरकारको जवाफ तथा सम्पन्न भएका भ्रमणहरू	प्रगति प्रतिवेदनहरू
2011: 106.20, 107.9, 106.42, 108.6, 108.8		नेपालमा मानव अधिकारको स्थितिमा सूधार ल्याउन संयुक्त राष्ट्र संघ तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ/संस्थासंग सहकार्य गर्ने	नेपालमा मानव अधिकारको स्थितिमा सूधार ल्याउन संयुक्त राष्ट्र संघ तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ/संस्थासंग सहकार्यलाई निरन्तरता दिने	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	सम्बन्धित मन्त्रालयहरू			अन्तर्राष्ट्रिय समुदायको सहकार्यमा भएका कार्यहरूको प्रगति	
Ukraine, Lao PDR, Qatar, Ghana, France, Philippines, Myanmar, Spain, Brazil		राष्ट्रिय प्राथमिकताका आधारमा अन्तर्राष्ट्रिय समुदायको सहयोगलाई प्रभावकारी रूपमा परिचालन गर्ने मानव अधिकार सम्बन्धी दायित्व	विकास सहायता सम्बन्धी नीति २०७१ को कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने	अर्थ मन्त्रालय	परराष्ट्र मन्त्रालय			विकास सहायता सम्बन्धी नीति २०७१ को कार्यान्वयनको प्रतिवेदन	विकास सहायता सम्बन्धी नीति २०७१ को कार्यान्वयनको अनुगमनको प्रतिवेदन

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		पालना गर्नका लागि क्षमता अभिवृद्धि तथा श्रोत परिचालन गर्ने कार्यमा अन्तर्राष्ट्रिय समुदायसंगको सहकार्यलाई निरन्तरता दिने नेपालको विकास प्रयासमा सहयोग गर्न तथा आइपुर्न सक्ने चुनौतीहरू समना गर्ने क्षमता अभिवृद्धि गर्न नेपाललाई आवश्यक सहायता प्रदान गर्न अन्तर्राष्ट्रिय समुदायसंग आह्वान गर्ने	मानव अधिकार सम्बन्धी दायित्व पालनालाई प्रभावकारी बनाउन राष्ट्रिय प्राथमिकताको आधारमा अन्तर्राष्ट्रिय समुदायसंगको सहकार्यलाई निरन्तरता दिने	सम्बन्धित मन्त्रालयहरू	अर्थ मन्त्रालय			अन्तर्राष्ट्रिय समुदायको सहकार्यमा भएका कार्यहरूको प्रगति	प्रगति प्रतिवेदनहरू
2015: 123.1, 123.2, 123.21 2011: 107.1, 108.1, 109.1, 109.3	अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धीहरू अनुमोदन गर्ने तर्फ बिचार गर्ने	यातना विरुद्धको महासन्धी अन्तर्गतको समितिको सक्षमता (competence) स्विकार गर्ने सम्बन्धमा सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने	यातना विरुद्धको महासन्धी अन्तर्गतको समितिको सक्षमता (competence) स्विकार गर्ने सम्बन्धमा सम्भाव्यता अध्ययन गर्न विज्ञ टोली निर्माण गर्ने	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	गृह मन्त्रालय, कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय			विज्ञ टोली तथा अध्ययन प्रतिवेदन	सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
Panama, Cyprus, Austria, New Zealand, Maldives		यातना विरुद्धको महासन्धीको इच्छाधिन आलेख अनुमोदन गर्ने सम्बन्धमा सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने	यातना विरुद्धको महासन्धीको इच्छाधिन आलेख अनुमोदन गर्नु पूर्व विकास गर्नुपर्ने पूर्वाधारहरूको सम्बन्धमा अध्ययन गर्न विज्ञ टोली निर्माण गर्ने	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	गृह मन्त्रालय, कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय			विज्ञ टोली तथा अध्ययन प्रतिवेदन	सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदन
		युद्ध अपराध सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय अदालतको रोम विधान अनुमोदन गर्ने तर्फ सम्पूर्ण प्रयास लगाउने	युद्ध अपराध सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय अदालतको रोम विधान अनुमोदन गर्नका लागि आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गर्ने	कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय			आवश्यक कानूनी व्यवस्थाको निर्माण, कार्यक्रम तथा बजेट	प्रगति प्रतिवेदन
2015: 121.29 Germany	शरणार्थीहरूलाई दवावमूलक तवरले फिर्ता नगरिने (non-refoulement) सुनिश्चित गर्ने	शरणार्थीहरूलाई दवावमूलक तवरले फिर्ता नगरिने सम्बन्धमा रहेको अन्तर्राष्ट्रिय कानूनको कडाइका साथ पालना गर्ने	शरणार्थी सम्बन्धी राष्ट्रिय नीतिको आधारमा वसोवास गर्न दिने	गृह मन्त्रालय				शरणार्थी संख्या	अध्यावधिक प्रतिवेदन
९. खाद्य सुरक्षा र खाद्य सम्प्रभुता									
2011: 106.49	खाद्य सुरक्षाको स्थितिमा सुधार ल्याउने	कमजोर वर्ग र विशेषतः आदिवासि/जनजाती,	खाद्य सुरक्षा सम्बन्धी कार्यक्रमलाई लक्षित वर्ग सम्म विस्तार गर्ने	कृषि विकास मन्त्रालय				कार्यक्रम, बजेट तथा लाभ प्राप्त गर्नेको संख्या	प्रगति प्रतिवेदन

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
Hungary		त्रिगतका बधुवा मजदुर, दलित, मुसलमान, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा एच्आईभी/एड्स संक्रमित व्यक्तिहरूको खाद्य सुरक्षाको स्थितिमा सुधार ल्याउने							
2015: 122.88 Ireland	खाद्य सुरक्षा सम्बन्धमा एकीकृत राष्ट्रिय रणनीति अवलम्बन गर्ने	सबैलाई खाद्य सुरक्षा तथा पोषण सुनिश्चित गर्न अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता अनुरूपको एकीकृत राष्ट्रिय रणनीति तयार गर्ने	खाद्य सुरक्षा सम्बन्धी मौलिक हकको कार्यान्वयनको लागि एकीकृत विधेयक तर्जुमा गरी व्यवस्थापिका संसदमा पेश गर्ने	कृषि विकास मन्त्रालय	कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय			एकीकृत विधेयक	एकीकृत विधेयक
2011: 106.50. Brazil	विद्यालयहरूमा दिवा खाजा कार्यक्रमहरूको विस्तार गर्ने	स्थानीय स्तरमा प्राप्त खाद्य सामग्रीको प्रयोग गर्दै विद्यालयहरूमा दिवा खाजा कार्यक्रमहरूलाई विस्तार गर्ने	दिवा खाजा कार्यक्रमलाई विस्तार गर्ने	शिक्षा मन्त्रालय	संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, कृषि विकास मन्त्रालय			दिवा खाजा कार्यक्रममा भएको विस्तार: कार्यक्रम, बजेट तथा लाभ प्राप्त गर्नेको संख्या	प्रगति प्रतिवेदन
१०. संक्रमणकालीन न्याय र ट्रिब्युनल									
2015: 121.28,	सत्य निरूपण तथा मेलमिलाप	संक्रमणकालिन न्याय सम्बन्धी आयोगहरूद्वारा	आयोगहरूलाई आवश्यक पर्ने श्रोत साधनहरू उपलब्ध	शान्ति तथा पूर्णनिर्माण मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय			संक्रमणकालिन न्याय सम्बन्धी आयोगहरूलाई	आयोगका प्रगति प्रतिवेदनहरू

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरु	योजना गरिएका कृयाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
123.28, 122.4, 122.5, 122.61, 122.63, 122.64, 122.65 2011: 107.25 Canada, Denmark, Switzerland, Belgium, New Zealand, Czech Republic, India, Costa Rica, Switzerland	आयोग तथा बलपूर्वक व्यक्ति बेपत्ता पार्ने कार्यको छानविन गर्न बनेको आयोगद्वारा अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता अनुरूप कार्य गर्ने सुनिश्चित गर्ने	अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता अनुरूप कार्य गर्ने सुनिश्चित गर्न आवश्यक कदम चाल्ने २०७१ फाल्गुण १४ गतेको सर्वोच्च अदालतको आदेश बमोजिम यी आयोग सम्बन्धी ऐन संसोधन गर्ने मानव अधिकारको गम्भिर उल्लंघनमा संलग्न पीडकलाई कानूनको दायरामा ल्याउने	गराउने ऐन संसोधन सम्बन्धी विधेयक तर्जुमा गरी व्यवस्थापिका संसदमा पेश गर्ने मानव अधिकारको गम्भिर उल्लंघनका घटनामा छानविन गर्ने	शान्ति तथा पूर्णनिर्माण मन्त्रालय सत्य निरुपण तथा मेलमिलाप आयोग, बलपूर्वक व्यक्ति बेपत्ता पार्ने कार्यको छानविन गर्न बनेको आयोग	कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय, सत्य निरुपण तथा मेलमिलाप आयोग, बलपूर्वक व्यक्ति बेपत्ता पार्ने कार्यको छानविन गर्न बनेको आयोग			प्रदान गरिएका श्रोत साधनहरु तथा बजेट संसोधन विधेयक छानविन गरिएका घटना संख्या	संसोधन विधेयक आयोगका प्रगति प्रतिवेदनहरु

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरु	योजना गरिएका कृयाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		शान्ति प्रकृया तथा यी आयोगहरुमा महिलाको प्रतिनिधित्व तथा सहभागिता सुनिश्चित गर्ने		बनेको आयोग सत्य निरुपण तथा मेलमिलाप आयोग, बलपूर्वक व्यक्ति बेपत्ता पार्ने कार्यको छानविन गर्न बनेको आयोग		शान्ति प्रकृया तथा आयोगहरुमा महिलाको प्रतिनिधित्व तथा सहभागिता सुनिश्चित गरिएको			
2011: 106.13, 106.55 Egypt, Moldova, Austria	द्वन्द्व पीडितहरुको प्रभावकारी पूनर्स्थापना सुनिश्चित गर्ने	द्वन्द्व पीडितहरु र विशेषतः महिला तथा बालबालिकाहरुको पूनर्स्थापनाको हक अधिकार संरक्षण गर्न कार्यक्रमहरु निर्माण गरी लागू गर्ने आन्तरिक रुपमा विस्थापितहरुको फिर्ता कार्य, दर्ता गर्ने कार्य, तथा सम्मिलन र पूनर्स्थापनाको कार्यको सुनिश्चितताका लागि पूर्णमूल्यांकन संयन्त्रको व्यवस्था	द्वन्द्व पीडितहरु र विशेषतः महिला तथा बालबालिकाहरुको पूनर्स्थापना सम्बन्धी कार्यक्रमहरुलाई निरन्तरता दिने आन्तरिक रुपमा विस्थापितहरुको फिर्ता कार्य, दर्ता गर्ने कार्य, तथा सम्मिलन र पूनर्स्थापनाको कार्यको सुनिश्चितताका लागि पूर्णमूल्यांकन सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्ने	शान्ति तथा पूर्णनिर्माण मन्त्रालय शान्ति तथा पूर्णनिर्माण मन्त्रालय				पूनर्स्थापना सम्बन्धी कार्यक्रम, बजेट तथा लाभ प्राप्त गर्नेको संख्या कार्यक्रम, बजेट तथा लाभ प्राप्त गर्नेको संख्या	प्रगति प्रतिवेदनहरु

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरु	योजना गरिएका कृयाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		गर्ने							
2011: 106.18 Holy See, Vietnam, Pakistan, Singapore, Bhutan, Yemen	शान्ति प्रकृया सफलतापूर्वक सम्पन्न गर्ने सुनिश्चित गर्ने	शान्ति प्रकृयालाई प्राथमिकतामा राख्ने शान्ति प्रकृया तथा द्वन्द्वोत्तर पूर्णनिर्माणका लागि अन्तर्राष्ट्रिय सहायता खाज्ने	संक्रमणकालिन न्याय सम्बन्धी दायित्व पुरा गर्ने अन्तर्राष्ट्रिय सहायता परिचालन गर्ने	शान्ति तथा पूर्णनिर्माण मन्त्रालय अर्थ मन्त्रालय	परराष्ट्र मन्त्रालय			संक्रमणकालिन न्याय सम्बन्धी प्रगति प्रतिवेदन प्राप्त सहयोग तथा कार्यक्रम	संक्रमणकार्कालिन न्याय सम्बन्धी प्रगति प्रतिवेदन
2011: 106.27 Austria	पूर्व लडाकूहरुलाई पूर्णस्थापित गर्ने	पूर्णस्थापनाको कार्यक्रम तथा प्याकेजमा नाबालिग लडाकूहरुको वाधा रहित पहुँच सुनिश्चित गर्ने राजनितिक दल तथा समूहद्वारा बालबालिकाहरुलाई हिंसात्मक गतिविधिहरुमा बलपूर्वक सहभागी नगराएको तथा बालबालिकाहरु हिंसात्मक गतिविधिहरुमा सम्लग्न नभएको	पूर्णस्थापनाको कार्यक्रम तथा प्याकेजमा नाबालिग लडाकूहरुको वाधा रहित पहुँच सुनिश्चित गर्ने बालबालिकाको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्ने र बालबालिका शान्ति क्षेत्र अभियानको प्रभाव अनुगमन गर्ने	शान्ति तथा पूर्णनिर्माण मन्त्रालय महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय	महिला, बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय शिक्षा मन्त्रालय	पूर्व लडाकूहरुलाई पूर्णस्थापित गर्ने कार्य सम्पन्न भैसकेको		सञ्चालित कार्यक्रम तथा अभियान	प्रगति प्रतिवेदन

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		सुनिश्चित गर्ने							
2015: 122.62 Uruguay	मानव अधिकार उल्लंघनका तथा अन्तर्राष्ट्रिय कानून अन्तर्गत अपराध करार भएका घटनाहरूको अनुशन्धान गर्ने	मानव अधिकार उल्लंघनका अन्तर्राष्ट्रिय कानून अन्तर्गत अपराध करार भएका घटनाहरूको अनुशन्धान गर्न आवश्यक पहल गर्ने मानव अधिकार उल्लंघनका पीडितहरूको संरक्षण गर्ने, उनीहरूलाई न्यायमा पहुँच साथै प्रभावकारी परिपुरण सुनिश्चित गर्ने	अन्तर्राष्ट्रिय कानून अन्तर्गत अपराध मानिएका कार्यहरूलाई कसूर कायम गर्न जेनेभा महासन्धी कार्यान्वयन सम्बन्धी विधेयक संसदमा पेश गर्ने पीडित तथा साक्षी संरक्षण सम्बन्धी कानून बनाउने निःशुल्क कानूनी सहायता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने	कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय	रक्षा मन्त्रालय महा न्यायाधिवक्तको कार्यालय			विधेयक तर्जुमा निःशुल्क कानूनी सहायता कार्यक्रम, बजेट तथा लाभ प्राप्त गर्नेको संख्या	ऐन बनेको हुने निर्माण भएका कानूनहरू तथा प्रगति प्रतिवेदन
११. मानव अधिकार शिक्षा									
2015: 122.21 Cuba	चौथो मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजनाको पूर्ण कार्यान्वयन गर्ने	मानव अधिकारप्रति बृहत् समर्थनका लागि चौथो मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजनाको पूर्ण कार्यान्वयन गर्ने	मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयनको अनुगमन संयन्त्रलाई प्रभावकारी बनाउने कार्ययोजनाको	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय प्रधानमन्त्री	सम्बन्धित मन्त्रालयहरू, राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग राष्ट्रिय			कार्ययोजनामा समावेश भएका सूचकहरूमा आएको प्रगति कार्ययोजनाको	कार्ययोजना प्रगति प्रतिवेदन कार्ययोजना

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
			अनुगमन सूचकांक बनाउने	तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	मानव अधिकार आयोग			कार्यान्वयन मापक सूचकांक	सूचकांक विवरण
2015: 122.24, 122.25 2011: 107.26 Paraguay, Djibouti, Morocco, New Zealand	कानून कार्यान्वयन गर्ने अधिकारीहरू का लागि मानव अधिकार शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	कानून कार्यान्वयन गर्ने अधिकारीहरूका लागि मानव अधिकार शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने सुरक्षा निकायलाई मानव अधिकारका सिद्धान्तहरू र खास गरी यातना तथा दूर्व्यवहार रोकथाम सम्बन्धमा तालिम प्रदान गर्ने मानव अधिकार शिक्षा र तालिम प्रदान गर्नकालागि आवश्यक सामाग्री निर्माण गर्ने प्रहरीका लागि मानव अधिकार तालिम अनिवार्य गर्ने	कानून कार्यान्वयन गर्ने अधिकारीहरूका लागि मानव अधिकार शिक्षा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने सुरक्षा निकायलाई मानव अधिकारका सिद्धान्तहरू र खास गरी यातना तथा दूर्व्यवहार रोकथाम सम्बन्धमा तालिम प्रदान गर्नेकार्यलाई निरन्तरता दिने मानव अधिकार शिक्षा र तालिम प्रदान गर्नकालागि आवश्यक सामाग्री निर्माण गर्ने	गृह मन्त्रालय, रक्षा मन्त्रालय गृह मन्त्रालय, रक्षा मन्त्रालय गृह मन्त्रालय, रक्षा मन्त्रालय	कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् को कार्यालय, महान्यायाधि वक्ताको कार्यालय, राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग			मानव अधिकार शिक्षा कार्यक्रम, बजेट तथा लाभ प्राप्त गर्नेको संख्या तालिम कार्यक्रम, बजेट तथा लाभ प्राप्त गर्नेको संख्या तालिम सामाग्रीहरू	प्रगति प्रतिवेदन प्रगति प्रतिवेदन तालिम सामाग्रीहरू

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
						तालिम अनिवार्य रहेको			
2011: 106.12 Saudi Arabia	विद्यालयको पाठ्यक्रममा मानव अधिकार शिक्षा समावेश गर्ने	देशव्यापी रूपमा विद्यालयको पाठ्यक्रममा मानव अधिकार शिक्षा समावेश गर्ने	विद्यालय पाठ्यक्रमको समीक्षा गरी मानव अधिकारको विषयलाई समावेश गर्नेकार्यलाई निरन्तरता दिने	शिक्षा मन्त्रालय				मानव अधिकार शिक्षा समावेश भएको विद्यालय पाठ्यक्रम तह र संख्या	पाठ्यक्रम समीक्षा प्रतिवेदन तथा पाठ्यक्रम
2011: 106.17 Viet Nam	मानव अधिकार सम्बन्धी जनचेतना बढाउने	मानव अधिकार सम्बन्धी ज्ञान तथा सचेतना बढाउने र विशेषतः सीमान्तकृत वर्गको आर्थिक तथा सामाजिक अधिकारको पूर्णप्रत्याभूती सुनिश्चित गर्ने	स्थानीय स्तरमा मानव अधिकार सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम तथा अभियान सञ्चालन गर्ने	कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय	संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय			मानव अधिकार सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम तथा अभियान मानव अधिकार हननका घटनामा कमी	प्रगति प्रतिवेदन
१२. समावेशी विकास क) आदिवासी/जनजाती तथा सीमान्तकृत वर्ग ख) दलित ग) पिछडिएको वर्ग/क्षेत्र घ) बादी									
2015: 121.17, 121.18, 122.40	सबै प्रकारका विभेद अन्त्य गर्ने	विभेद अन्त्य गर्न सबै प्रकारका आवश्यक कानूनी र नीतिगत उपाय	व्यवहारिक रूपमा					कार्यक्रम तथा	प्रगति प्रतिवेदनहरू

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरु	योजना गरिएका कृयाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
2011: 106.21, 106.41, 108.10, 107.10, 107.11, 107.12 Thailand, Japan, Germany, Pakistan, Argentina , Myanmar , UK, Sweden, Netherla nds		अवलम्बन गर्ने सवै प्रकारका विभेद अन्त्य गर्नका लागि विद्यमान नीति तथा कानूनहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा थप जोड दिने, सही अर्थमा विभेद अन्त्य गर्नका लागि थप प्रयासहरु अगाडी बढाउने, कानूनी तथा व्यवहारिक रुपमा रहेका विभेद अन्त्य गर्न प्रभावकारी तथा स्वतन्त्र संयन्त्रहरु निर्माण गर्ने धर्म, लिङ्ग, जाती, अपाङ्गता, भौगोलिक अवस्था आदिका आधारमा हुने विभेद अन्त्य गर्न थप प्रयासहरु अगाडी बढाउने	रहेका विभेदहरुलाई अन्त्य गर्न थप कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने सशक्तिकरण सम्बन्धी कार्यक्रमलाई लक्षित वर्ग सम्म पुर्याउने विभेद अन्त्यकालगि स्थापित संयन्त्रहरुको क्षमता सुदृढिकरण गर्ने विभेद निर्मूल गर्न स्थानीय निकाय, मानव अधिकार सम्बन्धी राष्ट्रिय संस्थाहरु तथा नागरिक समाजलाई परिचालन गर्ने विभेद विरुद्ध तत्काल कदम चाल्न कानून कार्यान्वयन गर्ने पदाधिकारीहरुलाई थप तालिम दिने	संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय,	गृह मन्त्रालय, राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय गृह			बजेट कार्यक्रम, बजेट तथा लाभ प्राप्त गर्नेको संख्या क्षमता सुदृढिकरण कार्यक्रम, बजेट तथा संयन्त्रहरु कार्यक्रम तथा बजेट सञ्चालित तालिमहरु तथा सहभागी संख्या	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		<p>विभेद अन्त्यका लागि तत्काल र प्रभावकारी उपाय अवलम्बन गर्ने</p> <p>सीमान्तकृत तथा पिछडिएका वर्ग तथा समुदायलाई आधारभूत सेवा प्रदान गर्ने कार्यलाई तिब्रता दिने</p>	<p>सीमान्तकृत तथा पिछडिएका वर्ग तथा समुदायलाई आधारभूत सेवा प्रदान गर्ने कार्यक्रममा थप वृद्धि गर्ने</p>	<p>महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय</p> <p>संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय</p>	<p>मन्त्रालय, महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय, राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग</p>			<p>कार्यक्रम, बजेट तथा लाभ प्राप्त गर्नेको संख्या</p>	
<p>2015: 122.33, 122.35, 122.36, 122.39, 122.41, 122.55</p> <p>2011: 106.24, 108.12, 107.13, 107.14</p> <p>Paraguay, Denmark,</p>	<p>जातिय भेदभाव तथा छुवाछुत विरुद्धको निर्मूल गर्ने</p> <p>जातिय भेदभाव तथा छुवाछुत विरुद्धको ऐनको पूर्ण तथा प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि ठोस रणनीति बनाई आवश्यक उपाय अवलम्बन गर्ने</p>	<p>जातिय भेदभाव तथा छुवाछुत विरुद्धको कानूनहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि आवश्यक नीतिहरू निर्माण गर्ने</p> <p>जातिय भेदभाव तथा छुवाछुत विरुद्धको ऐन कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने</p> <p>जातिय भेदभाव तथा</p>	<p>जातिय भेदभाव तथा छुवाछुत विरुद्धको ऐन कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने</p>	<p>संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय</p> <p>संघिय</p>	<p>राष्ट्रिय दलित आयोग</p>			<p>जातिय भेदभाव तथा छुवाछुत विरुद्धको ऐन कार्यान्वयनको अनुगमन प्रतिवेदन</p>	<p>जातिय भेदभाव तथा छुवाछुत विरुद्धको ऐन कार्यान्वयनको अनुगमन प्रतिवेदन</p>

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
Switzerland, Czech Republic, Namibia, Bolivia, Austria, Sweden, Argentina		<p>कानूनहरूको कार्यान्वयन स्थिति तथा प्रभावकारिताका सम्बन्धमा अध्ययन गर्ने</p> <p>जातिय भेदभाव उन्मूलन सम्बन्धी संयुक्त राष्ट्र संघिय महासन्धी कार्यन्वयन गर्न आवश्यक उपाय अवलम्बन गर्ने</p> <p>दलित समुदाय उपर भएका सबै प्रकारका विभेदका घटनाहरूको छानविन गर्ने</p> <p>ग्रामिण तथा पिछडिएको क्षेत्रमा समेत राष्ट्रिय नीतिहरू कार्यान्वयन भएको सुनिश्चित गर्ने</p>	<p>छुवाछुत विरुद्धको कानून तथा ऐनको कार्यान्वयन स्थिति तथा प्रभावकारिताको मूल्यांकन गर्ने</p> <p>जातिय भेदभाव उन्मूलन सम्बन्धी महासन्धीका प्रावधानहरू कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने</p> <p>दलित समुदाय उपर भएका सबै प्रकारका विभेदका घटनाहरूको छानविन गर्ने संयन्त्रहरूको प्रभावकारिता वृद्धि गर्ने</p> <p>ग्रामिण तथा पिछडिएको क्षेत्रका लागि विशेष कार्यक्रम बनाई लागू गर्ने</p>	<p>मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय</p> <p>संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय</p> <p>संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय</p> <p>संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय</p> <p>संघिय</p>	<p>गृह मन्त्रालय</p> <p>गृह मन्त्रालय, राष्ट्रिय दलित आयोग</p> <p>राष्ट्रिय दलित आयोग</p>			<p>जातिय भेदभाव उन्मूलन सम्बन्धी महासन्धीका कार्यान्वयनको अनुगमन प्रतिवेदन</p> <p>थप कार्यक्रम तथा बजेट</p> <p>ग्रामिण तथा पिछडिएको क्षेत्रका लागि कार्यक्रम तथा बजेट</p>	<p>जातिय भेदभाव उन्मूलन सम्बन्धी महासन्धीका कार्यान्वयन को अनुगमन प्रतिवेदन</p> <p>प्रगति प्रतिवेदन</p> <p>प्रगति प्रतिवेदन</p>

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		जातिय भेदभाव तथा छुवाछुतका घटनाहरू दर्ता हुने, अनुशन्धान गरिने, पीडकहरूलाई कारवाही हुने तथा पीडितहरूलाई क्षतिपूर्ति प्रदान गरिने कुराको सुनिश्चितता गर्ने	जातिय भेदभाव तथा छुवाछुतका घटनाहरू दर्ता हुने, अनुशन्धान गरिने, पीडकहरूलाई कारवाही हुने तथा पीडितहरूलाई क्षतिपूर्ति प्रदान गरिने कुराको सुनिश्चितताका लागि कार्यक्रम बनाइए लागू गर्ने तथा सम्बन्धित अधिकारीहरूलाई तालिम प्रदान गर्ने	मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, राष्ट्रिय दलित आयोग, राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग				कार्यक्रम तथा बजेट, तालिम तथा तालिममा सहभागी संख्या	प्रगति प्रतिवेदन
		कुनैपनि विभेदका घटनामा संलग्न रहेको भनी आरोपित प्रहरी तथा न्याय प्रणालीमा रहेका कुनैपनि व्यक्ति उपर निष्पक्ष छानविन गर्ने	निष्पक्ष छानविन भए नभएको अनुगमन गर्ने	गृह मन्त्रालय,	महा न्यायाधिवक्ताको कार्यालय			अनुगमनको संख्या	प्रगति प्रतिवेदन
2015: 122.38 Ukraine	अल्पसंख्यक समुदायको अधिकार सुनिश्चित गर्ने	नेपालका सबै अल्पसंख्यक समुदायहरू संग सहभागितात्मक रुपमा छलफल तथा संवाद गर्ने	अल्पसंख्यक समुदायहरूको अधिकार सम्बन्धी कानूनको कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने	संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	संबन्धित आयोग तथा समितिहरू			आयोजना गरिएका छलफल तथा संवाद संख्या तथा अनुगमन प्रतिवेदन	प्रगति तथा अनुगमन प्रतिवेदनहरू

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
2015: 122.56, 122.111 Australia, USA	भूकम्पबाट प्रभावितहरूको पूर्णस्थापना तथा पूर्णनिर्माण कार्य सुनिश्चित गर्ने	भूकम्पबाट प्रभावितहरूको पूर्णस्थापना तथा पूर्णनिर्माण कार्यमा भएका सबै प्रकारका विभेद तथा मानव अधिकार उल्लंघनका घटनाको निरूपण गर्ने संयन्त्र बनाउने भूकम्पबाट प्रभावितहरूलाई राहत तथा सहयोग प्रदान गर्दा सीमान्तकृत समुदाय तथा दलितहरूको आवश्यकता सम्बोधन गर्ने तथा उनीहरूलाई इज्जतपूर्ण रोजगारी प्रवर्द्धन गर्ने	भूकम्पबाट प्रभावितहरूको पूर्णस्थापना गर्दा मानव अधिकारका आधारभूत मूल्य र मान्यता पालना भए नभएको अनुगमन गर्ने राहत वितरण तथा पूर्णस्थापनाका कार्यक्रममा सीमान्तकृत समुदाय तथा दलितहरूको आवश्यकता सम्बोधन गर्न विशेष कार्यक्रम बनाई लागू गर्ने	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग राष्ट्रिय पूर्णनिर्माण प्राधिकरण	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय			अनुगमन प्रतिवेदन कार्यक्रम, बजेट तथा लाभ प्राप्त गर्नेको संख्या	अनुगमन प्रतिवेदन प्रगति प्रतिवेदन
2011: 108.31, 106.46 Malaysia, Cuba	रोजगारी तथा आयआर्जनका थप अवसरहरू श्रृजना गर्ने	विशेषतः ग्रामिण समुदाय, दलित तथा अल्पसंख्यक आदिवासी/ जनजाती समुदायका लागि रोजगारी तथा आय आर्जनका	विशेषतः ग्रामिण समुदाय, दलित तथा अल्पसंख्यक आदिवासी/ जनजाती समुदायका लागि रोजगारी तथा आय आर्जनका	संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	राष्ट्रिय योजना आयोग, महिला बालबालिका तथा समाज कल्याण			थप भएका कार्यक्रम संख्या तथा बजेट र लाभ प्राप्त गर्नेको संख्या	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरु	योजना गरिएका कृयाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		<p>अवसरहरु श्रृजना गर्न प्रभावकारी रणनीति तथा कार्यक्रमहरु बनाई लागू गर्ने</p> <p>निजामति सेवा, सूरक्षा निकाय तथा स्थानीय निकायमा आदिवासी/ जनजाती, अल्पसंख्यक तथा सीमान्तकृत समुदायको सहभागिता बढाउन थप प्रभावकारी प्रयासहरु अवलम्बन गर्ने</p> <p>सीमान्तकृत समुदाय, जस्तै: बालबालिका, महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, वृद्ध/वृद्धाहरुको अधिकार संरक्षण तथा प्रवर्द्धनका लागि भैरहेका प्रयासमा दुईगुणा वृद्धि गर्ने</p>	<p>अवसरहरुलाई लक्षित समुदायमा पुर्याउने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने</p> <p>निजामति सेवा, सूरक्षा निकाय तथा स्थानीय निकायमा आदिवासी/ जनजाती, अल्पसंख्यक तथा सीमान्तकृत समुदायको सहभागिता बढाउन थप कार्यक्रमहरु बनाई लागू गर्ने</p> <p>सीमान्तकृत समुदाय, जस्तै: बालबालिका, महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, वृद्ध/वृद्धाहरुको अधिकार संरक्षण तथा प्रवर्द्धनका लागि थप लक्षित समुदायमूखी कार्यक्रम सञ्चालन</p>	<p>संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय</p> <p>संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय</p>	<p>मन्त्रालय</p> <p>सामान्य प्रशासन मन्त्रालय, गृह मन्त्रालय, महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय</p>			<p>सहभागिता संख्या वा प्रतिशत</p> <p>थप भएका कार्यक्रम संख्या तथा बजेट</p>	<p>प्रगति प्रतिवेदनहरु</p>

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
			गर्ने	मन्त्रालय					
१३. बालबालिका (बालबालिकाको अधिकार संरक्षण, विकास र बाल न्याय)									
2015: 121.20, 122.22, 122.47	बालबालिका विरुद्ध हुने हिंसा अन्त्य गर्ने	बाल विवाह अन्त्यका लागि बनेको राष्ट्रिय रणनीति कार्यान्वयन गर्ने	बाल विवाह अन्त्यका लागि बनेको राष्ट्रिय रणनीति कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने	महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय	संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय,			बाल विवाहमा आएको कमी संख्या / प्रतिशत	अनुगमनबाट प्राप्त सूचकांक
2011: 106.30, 107.18		बालबालिकाको बेचबिखन तथा ओसारपसार विरुद्धका उपायहरूलाई थप सशक्त बनाउने	बालबालिकाको बेचबिखन तथा ओसारपसार रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि थप कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने	महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय	गृह मन्त्रालय			कार्यक्रमको संख्या तथा बजेटमा आएको वृद्धि अनुपात	
Botswana , Belgium, Azerbaijan, Lao PDR, Hungary		जनचेतना अभियानहरू सञ्चालन गर्ने	बाल हिंसा विरुद्ध जनचेतना अभियानहरू सञ्चालन गर्ने	महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय	गृह मन्त्रालय			अभियानको संख्या तथा बजेटमा आएको वृद्धि अनुपात	
		बाल दुर्व्यवहार तथा यौन शोषण उन्मूलन गर्ने कार्यक्रमहरूलाई थप सशक्त बनाउने	बाल दुर्व्यवहार तथा यौन शोषण उन्मूलन गर्ने थप कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने	महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय	संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय			कार्यक्रमको संख्या तथा बजेटमा आएको वृद्धि अनुपात	
		बाल अधिकार संरक्षणमा भैरहेका	बाल अधिकार संरक्षणका थप	महिला बालबालिका				कार्यक्रमको संख्या तथा	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरु	योजना गरिएका कृयाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		प्रयासहरुको वृद्धि गर्ने बालबालिका विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसालाई अपराधिकरण गर्ने	कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने बालबालिका विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसालाई अपराधिकरण गर्न विद्यमान कानूनलाई पुनरावलोकन गर्ने	तथा समाजकल्याण मन्त्रालय महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय	कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय			बजेटमा आएको वृद्धि अनुपात कानूनको पुनरावलोकन प्रतिवेदन	
2015: 121.5 2011: 108.4, 108.21 Slovakia, Canada, Austria	बाल अधिकार सम्बन्धी कानून तथा नीतिहरु बनाउने	बाल अधिकार सम्बन्धी नयाँ ऐन बनाउने शिक्षा सम्बन्धी नियमावली बनाउने बाल संरक्षण सम्बन्धी नीति बनाउने बाल हेरविचार	बाल अधिकार सम्बन्धी नयाँ ऐनको विधेयक व्यवस्थापिका संसद समक्ष पेश गर्ने शिक्षा सम्बन्धी ढाँडौँ संसोधन ऐन बमोजिम शिक्षा सम्बन्धी नियमावली संसोधन गर्ने	महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय शिक्षा मन्त्रालय	कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय, प्र.म. कार्यालय			बाल अधिकार सम्बन्धी नयाँ ऐन शिक्षा सम्बन्धी नियमावली	
						बालबालिका सम्बन्धी राष्ट्रिय नीति बनिसकेको बाल			

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		<p>गृहका लागि न्यूनतम मापदण्ड बनाउने</p> <p>बेचबिखन तथा ओसारपसारबाट बालबालिकाको संरक्षणका लागि एकीकृत कानूनी निर्माण गर्ने</p> <p>कानूनी तथा नितिगत प्रावधानहरूको पूर्ण कार्यान्वयनका लागि आवश्यक कदम चाल्ने</p>	कानूनी तथा नितिगत प्रावधानहरूको पूर्ण कार्यान्वयनका लागि कार्यक्रमहरू बनाई लागू गर्ने	महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय		<p>हेरविचार गृहका लागि न्यूनतम मापदण्ड बनिसकेको</p> <p>मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार् वरुद्ध एकीकृत कानून बनिसकेको</p>		थप भएका कार्यक्रमहरू तथा बजेट	
2015: 122.19 Estonia	बाल अधिकारको स्वतन्त्र अनुगमन सुनिश्चित गर्ने	बाल अधिकारको स्वतन्त्र अनुगमन गर्न विशेष संयन्त्र स्थापना गर्ने	अनुगमनका लागि राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगमा स्थापित बाल अधिकार डेष्कलाई थप मजबुत बनाउने	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग	महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय, केन्द्रिय तथा जिल्ला			बाल अधिकार अनुगमन गरिएका घटना संख्या तथा अनुगमन प्रतिवेदन	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
					बाल कल्याण समिति				
2015: 122.29 2011: 107.18 Namibia, Spain	सशस्त्र द्वन्द्वबाट पीडित बालबालिकाको अधिकार सुनिश्चित गर्ने	सशस्त्र द्वन्द्वबाट पीडित बालबालिकाको पूर्णस्थापना सम्बन्धी आवश्यकता परिपूर्ति गर्न यस सम्बन्धमा अनुभव प्राप्त राष्ट्रहरू तथा संघ/संस्थाहरूसंग सहकार्य गर्ने सामाजिक तथा शैक्षिक पूर्णस्थापनालाई द्रुत रूपमा अगाडी बढाउनका लागि भैरहेका प्रयासलाई तिब्रता दिने				सशस्त्र द्वन्द्वबाट पीडित बाल बालिकाको पूर्णस्थापना सम्बन्धी कार्य सम्पन्न भैसकेको			
2015: 122.49, 122.50, 122.51 2011: 106.32,	बाल श्रम निर्मूल गर्ने	सबै प्रकारका बाल श्रम र बधुवा मजदुरी निर्मूल गर्ने, साथै आईएल्ओ महासन्धी १३८ बमोजिम १८ वर्ष मुनिका कुनैपनि							

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
107.19, 107.20 Slovenia, Djibouti, Russian Federation, Bhutan, Spain, Poland		बालबालिकालाई खतरापूर्ण काममा लगाउन बर्जित गरिएको सुनिश्चित गर्ने बाल श्रम निषेध गर्ने कानून लागू गर्ने श्रम निरीक्षणको कार्यलाई थप सशक्त बनाउने गरिब तथा विपन्न बालबालिकाको शिक्षामा पहुँच सुनिश्चित गर्ने सन् २०१६ सम्ममा निकृष्ट प्रकारको बाल श्रम निर्मूल गर्न तथा सन् २०२० सम्ममा अनौपचारिक क्षेत्र लगायतमा सबै प्रकारका बाल श्रम निर्मूल गर्न बनेको	बाल श्रम अनुगमन गर्ने, श्रम निरीक्षणको कार्यलाई नियमितता दिने, तथा बाल श्रम निषेध गर्ने कानून कडाइका साथ लागू गर्ने गरिब तथा विपन्न बालबालिकाको शिक्षामा पहुँच सुनिश्चित गर्न कार्यक्रम बानर्इ सञ्चालन गर्ने सन् २०१६ सम्ममा निकृष्ट प्रकारको बाल श्रम निर्मूल गर्न तथा सन् २०२० सम्ममा अनौपचारिक क्षेत्र लगायतमा सबै प्रकारका बाल श्रम निर्मूल गर्न बनेको	महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय, श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय शिक्षा मन्त्रालय महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय	गृह मन्त्रालय, संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय			बाल श्रम अनुगमन गरिएको संख्या तथा अनुगमन प्रतिवेदन विद्यालयमा गरिब तथा विपन्न बालबालिका भर्ना अनुपातमा आएको बृद्धि बाल श्रमिक को तथ्यांकमा आएको कमी	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		<p>कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्न विशेष जोड दिने</p> <p>बाल श्रम (निषेध तथा नियमन) ऐन, २०५६ को कार्यान्वयनलाई थप सशक्त बनाउने</p> <p>बाल श्रम जस्ता निकृष्ट कार्यको सुपरिवेक्षण, रोकथाम, उद्धार तथा पूर्णस्थापनाको कार्य गर्न साथै यस्ता कार्यमा सम्लग्न जिम्मेवार व्यक्तिहरुलाई कानूनी कारवाही गर्न राष्ट्रिय संयन्त्र निर्माण गर्ने</p>	<p>कार्ययोजना पूर्णरूपमा कार्यान्वयन गर्ने</p> <p>बाल श्रम (निषेध तथा नियमन) ऐन, २०५६ को कार्यान्वयनका लागि थप कार्यक्रम बनाई लागू गर्ने</p> <p>बाल श्रम जस्ता निकृष्ट कार्यको सुपरिवेक्षण, रोकथाम, उद्धार तथा पूर्णस्थापनाको कार्य गर्न साथै यस्ता कार्यमा सम्लग्न जिम्मेवार व्यक्तिहरुलाई कानूनी दायरामा ल्याउने कार्यमा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको भूमिकालाई थप मजबुत बनाउने</p>	<p>महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय, श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय</p> <p>राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय</p>				<p>थप भएका कार्यक्रम तथा बजेट</p> <p>अनुगमन प्रतिवेदन, कानूनी कारवाहीमा परेकाको संख्या</p>	
2015: 122.66 2011:	कानूनको द्वन्द्वमा परेका बालबालिका को अधिकार	भविष्यमा थप आपराधिक कृयाकलापमा संलग्न हुनसक्ने खतरा रोकन	बालबालिकाको लागि विशेष थुनुवा कक्ष तथा सुधार केन्द्रहरु स्थापना गर्ने	गृह मन्त्रालय	महिला बालबालिका तथा समाजकल्या			विशेष थुनुवा कक्ष तथा सुधार केन्द्रहरु स्थापना	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
108.2 Chile, Maldives	सुनिश्चित गर्ने	साथै समाजमा पूर्णएकीकृत गर्नका लागि बालबालिकाको लागि विशेष थुनुवा कक्ष तथा सुधार केन्द्रहरू स्थापना गर्ने बालबालिकाको संरक्षणको अधिकार प्रत्याभूत गर्दै बाल न्याय प्रणालीको सही सञ्चालन सुनिश्चित गर्न अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड बमोजिम कानूनको द्वन्द्वमा परेका बालबालिका सम्बन्धी कानून निर्माण गर्ने	विशेष पूर्णएकीकरण का कार्यक्रमहरू बनाई लागू गर्ने बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०४८ लाई प्रतिस्थापन गर्न बालबालिका सम्बन्धी नयाँ ऐनको विधेयक तर्जुमा गरी व्यवस्थापिका संसद समक्ष पेश गर्ने	महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय	ण मन्त्रालय गृह मन्त्रालय कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय			गरिएको संख्या कार्यक्रमहरू तथा बजेट बालबालिका सम्बन्धी नयाँ ऐन बनेको हुने	
2011: 106.9 Algeria, Slovakia	बालबालिका सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्ने	पर्याप्त श्रोतको व्यवस्था गरी कार्ययोजना कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्ने	कार्ययोजना कार्यान्वयन गर्न पर्याप्त श्रोतको व्यवस्था गर्ने	महिला बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय			थप भएको बजेट	प्रगती प्रतिवेदन
१४. आवास (सहरी विकास र आवास)									
2015: 122.89	सबैलाई आवास	सीमान्तकृत तथा निम्न आय भएका	सीमान्तकृत तथा निम्न आय भएका	सहरी विकास मन्त्रालय	संघिय मामिला			आवास सुविधा प्राप्त गरेका	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
2011: 106.51, 108.3 Morocco, Singapore, Finland	सुनिश्चित गर्ने	समुहको आवासमा पहुँच बढाउन पहल गर्ने हाल राम्रो नतिजा हासिल भैरहेको आवस सम्बन्धी कार्यक्रमलाई थप परिस्कृत गर्दै निरन्तरता दिने भूमी सम्बन्धी ऐनको प्रभावकारी कार्यान्वयन मार्फत समानता प्रवर्द्धन गर्ने सुनिश्चित गर्न विशेष योजना बनाई लागू गर्ने	समुहलाई लक्षित गरी सञ्चालन हुँदै आएको आवास कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने भूमी सम्बन्धी ऐनको प्रभावकारी कार्यान्वयन मार्फत समानता प्रवर्द्धन गर्ने सुनिश्चित गर्न विशेष योजना बनाई लागू गर्ने	भूमी सूधार तथा व्यवस्था मन्त्रालय	तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय			परिवार संख्या योजना, कार्यक्रम तथा बजेट	
१५. सामाजिक सेवा र सुरक्षा (खानेपानी, बिजुली, सरसफाई, ढल निकास, प्राकृतिक स्रोत साधनको प्रयोग, सहकारी, गरिबी, खेलकुद, सडक प्रयोग आदि)									
2015: 122.30 2011: 106.44, 106.45 Bhutan,	आर्थिक विकास र पूर्णनिर्माणको कार्यलाई अगाडी बढाउने	आर्थिक विकासलाई अगाडी बढाउन र सशस्त्र द्वन्द्व तथा भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त संरचना पूर्णनिर्माणकालागि थप अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग आह्वान गर्ने	आर्थिक विकासलाई अगाडी बढाउन र सशस्त्र द्वन्द्व तथा भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त संरचना पूर्णनिर्माणकालागि थप अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग तथा सहायता	अर्थ मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय, राष्ट्रिय पूर्णनिर्माण प्राधिकरण, गृह मन्त्रालय	संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय			अन्तर्राष्ट्रिय स्तरबाट प्राप्त सहयोग तथा राशि, आर्थिक विकास सूचकांक, पूर्णनिर्माण भएका	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
Cambodia, Azerbaijan, Malaysia		<p>समतामूलक आर्थिक-सामाजिक विकास तर्फ भैरहेका प्रयासहरूलाई जारी राख्ने</p> <p>आर्थिक-सामाजिक तथा राजनितिक रुपान्तरणका प्रकृयालाई निरन्तरता दिने</p> <p>सीमान्तकृत तथा कमजोर समुहको खाद्य, स्वास्थ्य सेवा, शिक्षा तथा रोजगारीमा पर्याप्त पहुँच सुनिश्चित गर्ने</p>	<p>आह्वान गर्ने</p> <p>समतामूलक आर्थिक-सामाजिक विकासका लागि सञ्चालन भैरहेका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिने</p> <p>आर्थिक-सामाजिक तथा राजनितिक रुपान्तरणका थप कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने</p> <p>सीमान्तकृत तथा कमजोर समुहको रोजगारीमा पर्याप्त पहुँच सुनिश्चित गर्ने थप कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने</p>	<p>संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, महिला मन्त्रालय</p> <p>शान्ति मन्त्रालय</p> <p>श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय</p>	<p>संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, महिला मन्त्रालय</p>			<p>संरचनाहरूको संख्या</p> <p>कार्यक्रम संख्या तथा बजेट</p> <p>कार्यक्रम संख्या तथा बजेट</p> <p>कार्यक्रम संख्या तथा बजेट, कार्यक्रमबाट लाभ प्राप्त गर्ने परिवार संख्या</p>	
2015: 122.79, 122.83, 122.84, 122.85,	गरिबी तथा सामाजिक असमानता बिरुद्धका प्रयासहरूमा	रोजगारी श्रृजना गर्ने तथा अति सीमान्तकृतहरूलाई सहयोग गर्न सफल रहेका							

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
122.86, 122.87 2011: 106.43, 106.44, 106.45, 106.46, 106.48 Venezuela, Bangladesh, China, Cuba, Malaysia, Morocco, Algeria, Bolivia, Cambodia, Azerbaijan, Russian Federation, Pakistan	थप बृद्धि गर्ने	कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिदै गरिबी तथा सामाजिक असमानता विरुद्धका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने गरिबी र विशेषतः ग्रामिण क्षेत्रमा व्याप्त गरिबी न्यूनिकरण गर्ने प्रयासमा बृद्धि गर्ने गरिब र धनी बिचको खाडल कम गर्ने तर्फ उपयुक्त उपायहरू अवलम्बन गर्ने सहश्राव्दी विकास लक्ष हासिल गर्ने तथा दिगो विकास सुनिश्चित गर्ने अन्तर्राष्ट्रिय	गरिबी तथा सामाजिक असमानता विरुद्ध लक्षित भएका गरिबी निवारण कोष तथा अन्य कार्यक्रमहरूमा थप बृद्धि गरी निरन्तरता दिने अती सीमान्तकृतहरूलाई व्यावशायिक सीप प्रदान गर्ने, आय आर्जन बढाउने, रोजगारी श्रृजना गर्ने तथा अन्य सहायता प्रदान गर्ने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिने दिगो विकासका लक्ष हासिल गर्न कार्यक्रमहरू बनाई लागू गर्ने अन्तर्राष्ट्रिय	सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय, राष्ट्रिय योजना आयोग राष्ट्रिय योजना आयोग अर्थ मन्त्रालय	राष्ट्रिय योजना आयोग महिला बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय सम्पूर्ण मन्त्रालयहरू परराष्ट्र मन्त्रालय			गरिबीको स्थितिमा आएको गिरावट कार्यक्रम, बजेट तथा लाभ प्राप्त गर्ने व्यक्ति संख्या कार्यक्रम तथा बजेट प्राप्त सहयोग	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		<p>समुदायको सहयोग लिने</p> <p>राष्ट्रिय विकास योजनामा गरिबी न्यूनिकरणलाई प्राथमिकता दिने तथा सीमान्तकृत समुहको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउने</p> <p>गरिबी न्यूनिकरणका कार्यक्रमहरूलाई सामाजिक तथा आर्थिक न्याय प्राप्तिका लागि औजारका रूपमा कार्यान्वयन गर्ने</p> <p>सम्पूर्ण व्यक्तिको खाद्य तथा पोषणको अधिकार सुनिश्चित गर्न एकीकृत/बृहत् राष्ट्रिय रणनीति बनाउने तर्फ ध्यान दिने</p> <p>आर्थिक विकासका</p>	<p>समुदायसंग आवश्यक सहयोग माग गर्ने</p> <p>राष्ट्रिय विकास योजनामा गरिबी न्यूनिकरणलाई उच्च प्राथमिकता दिने</p> <p>सम्पूर्ण व्यक्तिको खाद्य तथा पोषणको अधिकार सुनिश्चित गर्न एकीकृत/बृहत् राष्ट्रिय रणनीति बनाई लागू गर्ने</p>	<p>राष्ट्रिय योजना आयोग</p> <p>कृषी विकास मन्त्रालय</p>	<p>सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय</p>			<p>राशी</p> <p>राष्ट्रिय विकास योजना</p> <p>खाद्य तथा पोषणको अधिकार सम्बन्धी एकीकृत राष्ट्रिय रणनीति र त्यसको कार्यान्वयन</p>	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		लागि आवश्यक उपायहरूलाई निरन्तरता दिने							
2015: 122.87 Morocco	ग्रामीण भेगका जनताको स्वच्छ पीउने पानीमा पहुँच बृद्धि गर्ने	ग्रामीण भेगका जनताको स्वच्छ पीउने पानीमा पहुँच बृद्धि गर्न भैरहेका प्रयासलाई निरन्तरता दिने	ग्रामीण भेगमा सञ्चालित स्वच्छ पीउने पानी तथा सरसफाईका कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिने	खानेपानी तथा सरसफाई मन्त्रालय	संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय, भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय			स्वच्छ पीउने पानी तथा सरसफाईको पहुँच भएका परिवार संख्या	
१६. सर्वोच्च अदालतको फैसला र राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको सिफारिस कार्यान्वयन									
2015: 122.52 Canada	न्यायपालिका को स्वतन्त्रता तथा निष्पक्षता सुनिश्चित गर्ने	न्यायपालिका को स्वतन्त्रता तथा निष्पक्षता सुनिश्चित गर्ने कार्यपालिकाको कुनैपनि हस्तक्षेप बिना न्याय परिषद् सञ्चालित रहेको सुनिश्चित गर्ने				सम्पन्न भएको			
2011: 106.25	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगद्वारा मानव अधिकार	राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका सिफारिसहरूको	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को	सबै सरोकार वाला			अध्ययन प्रतिवेदन	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरु	योजना गरिएका कृयाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
Canada	सिफारिसहरु कार्यान्वयन गर्ने	उल्लंघनका घटनामा आरोपितहरुलाई कानूनी र/वा विभागीय कारवाही गर्न गरेका सम्पूर्ण सिफारिसहरु तत्काल कार्यान्वयन गर्ने	कार्यान्वयन पक्षलाई सुदृढ तुल्याउन सिफारिस कार्यान्वयन कार्ययोजना बनाई लागू गर्ने	कार्यालय	मन्त्रालयहरु			कार्यान्वयन गरिएका सिफारिस संख्या तथा प्रतिशत	
2011: 107.21 USA	अदालतहरुमा लामो समय सम्म मुद्दाहरु संचित रहने समस्या अन्त्य गर्ने	सबै तहका अदालतहरुमा छिटो मुद्दा फर्च्यौट गर्न संयन्त्रहरु बनाउने	मुद्दाको सिध्र कारवाही र किनारा गर्न सबै तहका अदालतहरुमा मुद्दा व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्यप्रणाली लागू गर्ने	सर्वोच्च अदालत	महा न्यायाधिवक्त ाको कार्यालय, कानून, न्याय तथा संसदिय व्यवस्था मन्त्रालय			मुद्दा फर्च्यौट गर्न लागेको समय, फर्च्यौट मुद्दाहरुको संख्या तथा प्रतिशत	
१७. हिरासत तथा कारागार सुधार									
2015: 121.23, 121.27 Sweden, Sierra Leone	कारागार सुधार सुनिश्चित गर्ने	कारागारमा रहेका पुरुष तथा महिला कैदी बन्दीहरुको सुरक्षा सुनिश्चित गर्न थप प्रयासहरु गर्ने	५ वर्ष भित्र थप १० वटा व्यवस्थित कारागार निर्माण गर्ने हिरासतमा मानव अधिकार उल्लंघनका घटना हुन नदिन निरोधात्मक उपाय	गृह मन्त्रालय	अर्थ मन्त्रालय			थप १० वटा व्यवस्थित कारागार निर्माण भएको हुने	
		हिरासतमा हुने गैर		गृह मन्त्रालय	महा न्यायाधिवक्त ाको कार्यालय,			छानविन गरिएका घटना तथा कारवाही संख्या	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		न्यायिक हत्याको आरोप, मृत्युका घटना तथा मानव अंगको तस्करी सम्बन्धी घटनाहरूको छानविन गर्ने	सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने मानव अधिकार उल्लंघनका घटनाहरूको छानविन गर्ने	गृह मन्त्रालय	नेपाल प्रहरी महा न्यायाधिवक्ताको कार्यालय, नेपाल प्रहरी				
१८. संस्थागत सुदृढिकरण									
2015: 121.10, 121.13, 122.15, 122.16, 122.17 2011: 106.6, 106.7, 106.8, 107.5, 107.6 Myanmar , Australia, Egypt, India, Bolivia, Republic	मानव अधिकार सम्बन्धी राष्ट्रिय संयन्त्रहरू लाई थप मजबूत बनाउने थप सबल बनाउने	मानव अधिकार सम्बन्धी राष्ट्रिय संयन्त्रहरू लाई थप मजबूत बनाउने	नेपालको संविधान बमोजिम थप भएका मानव अधिकार सम्बन्धी राष्ट्रिय संस्थाहरू सम्बन्धी कानून बनाउने राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगलाई मानव अधिकार सम्बन्धी अनुगमन सम्बन्धी कार्य प्रभावकारी रूपमा सम्पादन गर्न प्रत्येक प्रदेशमा कार्यालयहरू विस्तार गर्ने	महिला बालिकालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालय, संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय				राष्ट्रिय संस्थाहरू सम्बन्धी कानून थप भएका कार्यालय संख्या	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
of Korea, India, Portugal, Canada, France, Norway, Slovenia		<p>मानव अधिकारको संरक्षण तथा प्रवर्द्धनका लागि स्थापित राष्ट्रिय संयन्त्रको सूधार गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने</p> <p>राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको कामकाजको प्रभावकारिता सुनिश्चित गर्ने र नियुक्ति प्रकृयालाई सहभागितामूलक बनाउने</p> <p>राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगलाई</p>	<p>आयोगहरूलाई आवश्यक श्रोत साधन उपलब्ध गराउने</p> <p>मानव अधिकारको प्रवर्द्धन तथा संरक्षणका लागि सरकारी निकायहरूमा मानव अधिकारको क्षेत्रमा कार्यरत व्यक्तिहरू (human rights focal points) को क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरू बनाई लागू गर्ने</p> <p>राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको अनुगमन क्षमता अभिवृद्धि गर्ने</p>	<p>अर्थ मन्त्रालय</p> <p>प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, अर्थ मन्त्रालय</p> <p>राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग</p>		<p>राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको स्वायत्तता संविधान</p>		<p>श्रोत साधन र उपलब्ध भएको बजेटको अनुपात</p>	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		पर्याप्त स्वायत्तता प्रदान गर्ने राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको 'A' स्तरलाई कायम राख्ने राष्ट्रिय महिला आयोग तथा राष्ट्रिय दलित आयोगलाई प्रभावकारी ढंगबाट कार्य गर्न सक्षम बनाउनका लागि आवश्यक श्रोतको व्यवस्था गरी उनीहरूको भूमिका थप प्रवर्द्धन गर्ने	राष्ट्रिय महिला आयोग तथा राष्ट्रिय दलित आयोगलाई आवश्यक श्रोत साधन उपलब्ध गराउने	अर्थ मन्त्रालय	महिला, बालबालिका तथा समाजकल्याण मन्त्रालय, संघिय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालय	तथा कानूनबाट सुनिश्चित भएको राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको 'A' स्तर कायम भएको		वृद्धि भएको श्रोत तथा साधन	
2011: 106.10, 107.7	मानव अधिकार सम्बन्धी राष्ट्रिय	मानव अधिकार सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि	मानव अधिकार सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना कार्यान्वयनका लागि	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय	सम्बन्धित मन्त्रालयहरू	मानव अधिकार सम्बन्धी चौथो		मानव अधिकारको स्थितिमा आएको सुधार	कार्ययोजनाको प्रगति प्रतिवेदन

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरु	योजना गरिएका कृयाकलापहरु	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
Egypt, Philippines, China, Russian Federation	कार्ययोजना बनाई लागू गर्ने	कार्यक्रमहरु बनाई लागू गर्ने मानव अधिकारको प्रवर्द्धन तथा विकास सम्बन्धी योजनाको सफल कार्यान्वयनका लागि क्षमता अभिवृद्धि तथा प्राविधिक सहयोग आह्वान गर्ने	सहयोग पुग्ने तथा नियमित रुपमा कार्यान्वयनको अनुगमन गर्ने कार्यक्रमहरु बनाई लागू गर्ने मानव अधिकार सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजनाको कार्यान्वयन निकायहरुलाई पर्याप्त श्रोत साधन उपलब्ध गराउने	अर्थ मन्त्रालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय,	राष्ट्रिय कार्ययोजना बनाई लागू भैरहेको		उपलब्ध श्रोत साधनको अनुपात	
		मानव अधिकार सम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना लगायत अन्य कार्य योजनाहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्ने, अन्य कार्ययोजना जस्तै, महिला माथि हुने भेदभाव तथा हिंसा अन्त्य गर्न बनेको कार्य योजना,	कार्ययोजनाहरु कार्यान्वयन गर्ने निकायहरुलाई आवश्यक श्रोत साधन उपलब्ध गराउने	अर्थ मन्त्रालय	सम्बन्धित मन्त्रालयहरु			मानव अधिकारको स्थितिमा आएको सूधार	कार्ययोजनाको प्रगति प्रतिवेदन

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार सम्बन्धी कार्ययोजना							
2011: 106.11, 106.15, 106.16 Sri Lanka, Lao PDR, Viet Nam	मानव अधिकारको प्रवर्द्धन तथा संरक्षण गर्ने	मानव अधिकारको प्रवर्द्धन तथा संरक्षणका लागि एकीकृत तथा बहुआयामिक पद्धति लागू गर्ने प्रयास जारी राख्ने मानव अधिकारको विकास तथा संरक्षणमा भएका आफ्ना सफल अभ्यासहरू तथा अनुभवहरू अन्य राष्ट्रहरूसँग आदान प्रदान गर्ने	हरेक कार्यक्रमहरूमा मानव अधिकारलाई एकीकृत तथा बहुआयामिक रूपमा समावेश गर्ने राष्ट्रिय विकासका नीति तथा कार्यक्रमहरूमा मानव अधिकारलाई प्रमुख विषय तथा पद्धतिका रूपमा स्थापित गर्ने मानव अधिकारको विकास तथा संरक्षणमा भएका आफ्ना सफल अभ्यासहरू तथा अनुभव अन्य राष्ट्रहरूसँग आदान प्रदान गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	सम्बन्धित मन्त्रालयहरू राष्ट्रिय योजना आयोग प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, राष्ट्रिय योजना आयोग प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय परराष्ट्र मन्त्रालय	मानव अधिकार सम्बन्धी चौथो राष्ट्रिय कार्ययोजना बनाई लागू भैरहेको		नीति तथा कार्यक्रमहरूमा मानव अधिकार समावेश भएको हुने अनुभव आदान प्रदान कार्यक्रम संख्या	

सिफारिस तथा सिफारिस गर्ने देश	सिफारिसको सार	सिफारिसहरू	योजना गरिएका कृयाकलापहरू	जिम्मेवार निकाय	सहयोगी निकाय	हालको अवस्था	समय सीमा	कार्यान्वयन तथा प्रगति सूचक	कार्यान्वयन तथा प्रगतिका आधार
		राजनितिक रुपान्तरण तथा खासगरी मानव अधिकारका क्षेत्रमा भएका सकारात्मक परिवर्तनहरूलाई थप मजबुत बनाउने	मानव अधिकार संरक्षण सम्बन्धी उत्तम अभ्यास र उपलब्धीहरूलाई थप प्रभावकारी बनाउने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय	शान्ति मन्त्रालय, परराष्ट्र मन्त्रालय			संचालित कार्यक्रम संख्या	